

บทที่ 2

เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยเรื่องอิทธิพลของความรู้ต่อประสิทธิผลในการบริหารจัดการ
ขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอพรหมานิคม จังหวัดสกลนครผู้วิจัยได้
ดำเนินการศึกษาตามแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการ
ดำเนินการวิจัยดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับความรู้
2. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร
3. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการขยะ
4. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับประสิทธิผล
5. แนวคิดเกี่ยวกับอิทธิพลของความรู้
6. บริบทอำเภอพรหมานิคม จังหวัดสกลนคร
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับความรู้

ความหมายของความรู้

นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของ ความรู้ในประเด็นต่างๆ ไว้ ดังนี้
จิตราวสุวานิช (2528, หน้า 6) ได้กล่าวว่า ความรู้ หมายถึง ความจำ การ
จำ ข้อเท็จจริง เรื่องราว รายละเอียดที่ปรากฏในตำรา หรือสิ่งที่ได้รับการบอกว่าได้
Bloom (ไม่ปรากฏเลขหน้า อ้างถึงใน นงนุช อิมพิทักษ์, 2540, หน้า 32)
กล่าวว่า พฤติกรรมด้านความรู้หรือความสามารถทางสติปัญญา (Cognitive domain)
แบ่งออกเป็น 6 ประเภท ดังนี้

1. ความรู้ ความจำ (Knowledge) หมายถึง การวัดความสามารถ
ในการจำหรือระลึกได้แต่ไม่ใช้การทำความเข้าใจไปที่ความหมายในเรื่องนั้นๆ
2. ความเข้าใจ (Comprehension) หมายถึง ความสามารถจับใจความ
สำคัญของเรื่องต่างๆ ได้ทั้งในด้านภาษา รหัส สัญลักษณ์ ทั้งรูปธรรม และนามธรรม

3. การนำไปใช้ (Application) หมายถึง ความสามารถในการนำเอาสิ่งที่ได้ประสมมา เช่น แนวคิดทฤษฎีต่างๆ ไปใช้เป็นประโยชน์ หรือนำไปใช้แก้ปัญหาในสถานการณ์ต่างๆ

4. การวิเคราะห์ (Analysis) หมายถึง ความสามารถในการแยกแยะเรื่องราวออกเป็นส่วนประกอบย่อย เพื่อหาความสัมพันธ์ และหลักการ หรือทฤษฎีเพื่อให้เข้าใจเรื่องต่างๆ ได้

5. การสังเคราะห์ (Synthesis) หมายถึง ความสามารถในการนำเอาเรื่องราวหรือส่วนประกอบย่อยมาเป็นเรื่องราวเดียวกัน โดยมีการดัดแปลง ริเริ่มสร้างสรรค์ ปรับปรุง ของเก่าให้ดีและมีคุณค่า

6. การประเมินค่า (Evaluation) หมายถึง เป็นความสามารถในการตัดสินใจเกี่ยวกับ ค่านิยม ความคิด ผลงาน คำตอบ วิธีการและเนื้อหาสาระ เพื่อวัตถุประสงค์บางอย่างโดยมีการกำหนดเกณฑ์เป็นฐานในการพิจารณาตัดสิน

บุญธรรม กิจปริดาภิสุทธ์ (2535, หน้า 7-8 อ้างถึงใน เอี่ยมเดือน ศัลวิทย์, 2541, หน้า 11) กล่าวว่า ความรู้ ความจำ หมายถึง การระลึกถึงเรื่องราวต่างๆ ที่เคยมีประสบการณ์มาแล้วและรวมถึงการจำเนื้อเรื่องต่างๆ ทั้งที่ปรากฏอยู่ในแต่ละเนื้อหาวิชา และที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาวิชานั้นๆ ด้วย เช่น ระลึกหรือจำได้ถึงวัตถุประสงค์ วิธีการ แบบแผน และเค้าโครงของเรื่องนั้น

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2535, หน้า 16 อ้างถึงใน ศิริวรรณ ภูสุวรรณ, 2548, หน้า 9) กล่าวว่า ความรู้ เป็นพฤติกรรมขั้นต้นที่ผู้เรียนเพียงแต่จำแนกได้ อาจโดยการนึกได้ หรือโดยการมองเห็น ได้ยินก็จำได้ ความรู้ขั้นนี้ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับคำจำกัดความ ความหมายข้อเท็จจริง ทฤษฎี กฎ โครงสร้าง และวิธีการแก้ปัญหามาตรฐาน

พิสิษฐ์ โคตรสุโพธิ์ (2543, ไม่ปรากฏเลขหน้า อ้างถึงใน ศิริวรรณ ภูสุวรรณ, 2548, หน้า 9) กล่าวว่า ความรู้ หมายถึง ความฉลาด เซวรณ์ ปัญญา วุฒิปัญญา รอบรู้ รู้แจ้ง ทราบ จำได้ รู้จัก ค้นเคยสิ่งใดสิ่งหนึ่งจากประสบการณ์ที่เป็นจริง สิ่งที่ได้รับการฝึกฝน อบรม เรียนรู้ สิ่งที่มีคุณสมบัติประกอบด้วยความเชื่อ มโนคติ ข้อเท็จจริง จินตนาการ ความคิด การรับรู้ ความคิดเห็น ซึ่งได้รับการตรวจสอบว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้อง

บุญชม ศรีสะอาด (2537, หน้า 20, อ้างถึงใน วีระชน ขาวผ่อง, 2551, หน้า 26) กล่าวว่า ให้ความรู้ เป็นพฤติกรรมขั้นต้นซึ่งผู้เรียนเพียงแต่จำได้ อาจจะเป็นโดยการ

นึกได้ หรือการมองเห็น ได้ยินก็จำได้ ความรู้ในขั้นนี้ ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับคำจำกัดความ ความหมายข้อเท็จจริง ทฤษฎี กฎโครงสร้าง วิธีการแก้ปัญหาและมาตรฐาน

จากความหมายต่างๆ ของความรู้ สรุปได้ว่า ความรู้ คือสิ่งที่สั่งสมมาจากการศึกษาเล่าเรียน การค้นคว้าหรือประสบการณ์ รวมทั้งความสามารถเชิงปฏิบัติและทักษะความเข้าใจ หรือสารสนเทศที่ได้รับมาจากประสบการณ์ สิ่งที่ได้รับมาจากการได้ยิน ได้ฟัง การคิดหรือการปฏิบัติ

การวัดความรู้

บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์ (2535, หน้า 90) กล่าวว่า เครื่องมือที่ใช้ในการวัดความรู้มีหลายชนิด แต่ละชนิดมีความเหมาะสมกับการวัดความรู้ตามคุณลักษณะซึ่งแตกต่างกันออกไป การวัดความรู้ที่นิยมใช้กันมาก คือ แบบทดสอบ การทดสอบเป็นการนำชุดของคำถามที่สร้างขึ้นไปเร้าให้นักเรียนแสดงพฤติกรรมตามที่ต้องการออกมา โดยสามารถสังเกตและวัดได้ การทดสอบโดยทั่วไปจะใช้แทนทดสอบเป็นเครื่องมือสำคัญ

แบบทดสอบ (Test) เป็นเครื่องมือวัดผลการศึกษาชนิดหนึ่ง ซึ่งประกอบด้วยชุดของข้อสอบที่สร้างขึ้นมาใช้วัดคุณสมบัติ (Attributes) อย่างใดอย่างหนึ่งของพฤติกรรมผู้เรียน

ข้อสอบ (Test item) หมายถึง เซตของเนื้อหาสาระวิชาตามจุดประสงค์การสอนซึ่งต้องการตรวจสอบว่าผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ รวมทั้งกฎเกณฑ์ในการให้คะแนน ลักษณะเฉพาะของพฤติกรรมผู้เรียน ซึ่งต้องครอบคลุมถึงสิ่งต่อไปนี้

1. ส่วนที่เป็นสถานการณ์ หรือเรียกว่าสำเร็จหรือภาคสนาม
2. ส่วนที่เป็นภาคคำตอบของผู้สอบ
3. ส่วนที่ใช้ในการตัดสินว่าคำตอบนั้นถูกหรือผิด

การจำแนกแบบทดสอบตามวิธีการทดสอบแบ่งออกเป็น 3 ประเภท (บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์, 2535, หน้า 92) คือ

1. แบบทดสอบเขียนตอบ (Peper pencil test) แบบทดสอบประเภทนี้เป็นแบบกำหนดให้ผู้รับการทดสอบแสดงวิธีการและหรือผลของการแก้ปัญหาออกมา โดยการเขียนลงในกระดาษคำตอบ (Answer sheet) หรือสมุดตอบ (Answer book) ซึ่งเป็น 2 ประเภท คือ

1.1 ข้อสอบแบบเขียนคำตอบ ได้แก่ ข้อสอบแบบตอนสั้น เป็นข้อสอบที่ผู้ตอบหาคำตอบเอง แต่เป็นคำตอบสั้นๆ และข้อสอบแบบเติมคำ มีลักษณะคุณสมบัติและการใช้เหมือนกับแบบตอนสั้น ต่างกันที่การถามแบบเติมคำจะเว้นไว้ให้เติมคำตอบ

1.2 ข้อสอบแบบเลือกตอบ (Selection item types) แบ่งเป็น 3 ชนิด ได้แก่

1.2.1 ข้อสอบแบบถูก-ผิด (True felts item) เป็นข้อสอบที่กำหนดให้ผู้ตอบเลือกตอบว่าข้อความที่กำหนดให้ นั้นถูกหรือผิดเท่านั้น

1.2.2 ข้อสอบแบบจับคู่ (Matching item) เป็นข้อสอบให้เลือกจับคู่ระหว่างคำหรือข้อความสองแถว ให้คำหรือข้อความทั้งสองนั้นสอดคล้องกัน

1.2.3 ข้อสอบแบบเลือกตอบ (Multiple choice item) เป็นข้อสอบที่บังคับให้ผู้ตอบเลือกตอบจากที่กำหนดให้ ปกติจะมีคำตอบให้เลือกตั้งแต่ 3 ตัวขึ้นไป และมักไม่เกิน 6 ตัว ข้อสอบชนิดนี้นิยมใช้กันทั่วไป ใช้วัดผลการเรียนรู้ได้เกือบทุกระดับแม้จะสร้างยากต้องเสียเวลาสร้างมาก แต่คุ้มกับแรงงานและเวลาที่เสียไป

2. แบบทดสอบปากเปล่า(Oral test) แบบทดสอบประเภทนี้มีข้อปัญหาคล้ายกับแบบเขียน เพียงแต่วิธีการทดสอบนั้นผู้ทดสอบเป็นผู้ซักถามปัญหา และผู้รับการทดสอบตอบโดยการพูดออกมา ซึ่งผู้ทดสอบคอยจดบันทึกคำตอบนั้นๆ แบบทดสอบประเภทนี้จุดมุ่งหมายเบื้องต้นคือ เพื่อขจัดความลำบากในการอ่านและเขียนของผู้รับการทดสอบและเพื่อสังเกตพฤติกรรมของผู้รับการทดสอบในขณะที่ทำแบบสอบถาม

3. แบบทดสอบให้กระทำ (Performance test) เป็นแบบทดสอบที่สร้างขึ้นโดยมุ่งหมายให้ผู้รับการทดสอบได้ลงมือกระทำจริง

สรุปได้ว่า การวัดความรู้สามารถวัดได้หลายชนิด แต่ละชนิดมีความเหมาะสมกับการวัดตามคุณลักษณะที่ต่างกัน ขึ้นอยู่กับสิ่งที่ต้องการวัด และเครื่องมือในการวัดที่นิยมใช้กันมากที่สุด คือ แบบทดสอบ

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร

การบริหาร เป็นกระบวนการวางแผน การจัดองค์การ การสั่งการและการควบคุมการปฏิบัติการในองค์การและการใช้ทรัพยากรอื่นๆ ที่ก่อให้เกิดความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์การ เป็นกระบวนการทำงานเพื่อก่อให้เกิดผลสำเร็จด้วยการใช้บุคคลและทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพที่ การบริหารจึงเป็นศิลปะในการทำให้สิ่งต่างๆ จนเป็น

ผลสำเร็จ กล่าวคือ ผู้บริหารเป็นผู้ใช้ศิลปะที่ทำให้ผู้ปฏิบัติทำงานจนสำเร็จผลตาม จุดมุ่งหมายที่ได้ตัดสินใจเลือกแล้ว การดำเนินกิจกรรมการบริหารต้องมีคณะบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ดำเนินงานอย่างเป็นทางการที่สามารถก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมาย อย่างมีประสิทธิภาพที่ (สมยศ นาวิการ, 2538, หน้า 4)

ความหมายของการบริหาร

วิจิตร ศรีสะอ้าน (2534, หน้า 6-24) ได้กล่าวถึงการบริหารว่าเป็นกิจกรรม ของกลุ่มบุคคลร่วมมือกันทำกิจการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์โดยใช้กระบวนการ และทรัพยากรที่เหมาะสม

ธงชัย สันติวงษ์ (2537, หน้า 26) ให้คำจำกัดความว่าการบริหาร หมายถึง ภาระหน้าที่ของผู้นำกลุ่ม ซึ่งจะต้องจัดการให้ทรัพยากรทั้งที่เป็นตัวคนและวัสดุสามารถ ประสานเข้าด้วยกันเพื่อร่วมกันทำงานเป็นองค์การที่มีประสิทธิภาพที่ได้ และขณะเดียวกัน ก็จะต้องจัดการนำองค์การให้สัมพันธ์กับสภาพที่แวดล้อมภายนอกได้อย่างดีที่สุดด้วย

เจริญผล สุวรรณโชติ (2544, หน้า 232) ให้คำจำกัดความว่า การบริหาร (Management) หมายถึง กิจกรรมในการบริหารทรัพยากรและกิจการงานอื่นๆ ให้บรรลุ วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ใช้ในการบริหารระดับสูง เน้นที่การกำหนดนโยบายและแผนเป็น สำคัญ มักใช้ในการบริหาร รัฐบาล การบริหารถือเป็นศิลปะของสถาบันในสังคมที่ดำเนินการ ตามที่มนุษย์กำหนดให้เป็นไปตามระเบียบที่วางไว้จนถึงจุดหมายปลายทางหรือความสำเร็จ ของงานกระบวนการบริหารจะมีลักษณะที่คล้ายกัน แต่ต่างกันตรงผลผลิต (Product) และ ผลลัพธ์ (Output) ฉะนั้น การบริหารจึงเป็นกระบวนการทางสังคมอย่างหนึ่งที่สลับซับซ้อน เพราะต้องขึ้นอยู่กับระบบมนุษย์และระบบสังคม เกิดขึ้นกับกลุ่มคนกลุ่มหนึ่งที่เข้ามา ร่วมกัน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ และเป็นการกระทำที่เกี่ยวข้องกับการ สร้างสรรค์ เป็นอันหนึ่งอันเดียวอย่างมีแบบแผนหรือไม่มีแบบแผนทั้งในด้านบุคคลและ ด้านวัตถุ

จันทราณี สงวนนาม (2545, หน้า 11) ได้ให้คำจำกัดความเกี่ยวกับการ บริหารส่วนสัมพันธ์กับสิ่งต่อไปนี้

1. กำหนดวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายขององค์การ
2. ทรัพยากรทางการบริหาร ซึ่งรวมถึงกลุ่มบุคคลในองค์การ
3. กลไกการดำเนินงาน หรือการจัดกิจกรรมขององค์การ

การบริหารเป็นเรื่องของการทำกิจกรรมโดยผู้บริหารและสมาชิกในองค์การ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพที่ ด้วยการใช้ทรัพยากรและเทคโนโลยี ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

โดยทั่วไปในการบริหารถือว่ามีทรัพยากร (Administration Resources) ที่เป็นปัจจัยสำคัญอยู่ 4 ประการ คือ คน (Man) เงิน (Money) วัสดุสิ่งของ (Material) และการจัดการ (Management) หรือที่เรียกสั้นๆ ว่า 4 M's ปัจจุบันมีนักวิชาการหลายท่านได้พิจารณาทรัพยากรการบริหารไปในลักษณะที่มีขอบเขตกว้างขวางยิ่งขึ้น และมองว่าทรัพยากรการบริหารเพิ่มขึ้น ได้แก่ สมยศ นาวิกการ (2538, บทคัดย่อ) เห็นว่าทรัพยากรการบริหารควรมีอย่างน้อย 7 ประการ คือ คน เงิน วัสดุสิ่งของ อำนาจหน้าที่ (Authority) เวลา (Time) กำลังใจในการทำงาน (Will) และความสะดวกต่างๆ (Facilities) ทั้งนี้ได้ย้ำถึงความจำเป็นและความสำคัญของอำนาจหน้าที่ และเวลาในการบริหารไว้ว่า ในการบริหารงานนั้นไม่ว่าจะเป็นงานของรัฐหรือเอกชนก็ตามงานจะไม่สามารถสัมฤทธิ์ผลด้วยดีอย่างมีคุณค่า หากไม่ได้มีการกำหนดเวลาให้เหมาะสมเพียงพอกับประเภทและลักษณะของงานนั้นๆ การที่มีนักวิชาการบางท่านให้ความเห็นเพิ่มเติมเรื่องทรัพยากรการบริหารดังกล่าวนั้น แม้จะเป็นเรื่องปลีกย่อยไปจากทรัพยากรการบริหารทั้ง 4 แต่ก็ช่วยให้มองเห็นภาพรวมที่กว้างขึ้น

ความสำคัญของการบริหาร

เสนาะ ตีเขาวี (2544, หน้า 1) ได้กล่าวถึง สาระสำคัญของการบริหาร ประกอบด้วย 5 ประการ ดังนี้

1. การบริหารจัดการเป็นการทำงานกับคนโดยอาศัยคน เป็นกระบวนการทางสังคมที่อาศัยกลุ่มคนร่วมกันทำงานเพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์การ ผู้บริหารจะต้องรับผิดชอบให้งานสำเร็จโดยอาศัยความร่วมมือจากผู้อื่น

2. การบริหารจัดการเพื่อให้งานบรรลุเป้าหมาย ผู้บริหารต้องดำเนินงานสำคัญ 3 ประการคือ การตั้งเป้าหมาย ต้องสามารถดำเนินงานให้เกิดผลสำเร็จได้ การไปถึงเป้าหมาย ต้องมีระบบงานที่ดี มีแผนงานที่มีประสิทธิภาพที่และควรระบุวันเวลาสำเร็จให้ชัดเจน

3. ความสมดุลระหว่างประสิทธิผลและประสิทธิภาพที่ ผู้บริหารจะต้องคำนึงถึงค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานเพื่อทำให้งานบรรลุผลโดยใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า

4. ประสิทธิภาพที่ของการบริหารจัดการ ต้องสามารถใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด ขจัดความสิ้นเปลืองโดยเปล่าประโยชน์

5. สามารถเผชิญกับสภาวะการเปลี่ยนแปลงและปรับตัวเท่าทันการเปลี่ยนแปลงนั้นได้อย่างมีคุณภาพที่

สรุปได้ว่า การบริหาร เป็นกระบวนการวางแผน การจัดองค์การ การสั่งการ และการควบคุม การปฏิบัติการในองค์การและการใช้ทรัพยากรอื่น ๆ ที่ก่อให้เกิดความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กร เป็นการทำงานกับคนโดยอาศัยคน มีแผนงานที่มีประสิทธิภาพที่และควรระบุวันเวลาสำเร็จให้ชัดเจนและใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการขยะ

ความหมายของคำว่าขยะ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546) ได้ให้ความหมายของคำว่า ขยะและมูลฝอย ไว้ว่า ขยะ หมายถึง หยากเยื่อ มูลฝอยมูลฝอย หมายถึง เศษสิ่งของที่ทิ้งแล้ว หยากเยื่อเศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษสินค้า ถุงพลาสติก ภาชนะที่ใส่อาหาร ถ้ำ มูลสัตว์ หรือซากสัตว์ รวมตลอดถึงสิ่งอื่นใด ที่เก็บกวาดจากถนนตลาด ที่เลี้ยงสัตว์ หรือที่อื่น

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (2548, หน้า 80) ได้ให้ความหมายของคำว่าขยะหมายถึง สิ่งเหลือใช้และสิ่งปฏิกูลที่อยู่ในรูปของแข็ง ซึ่งเกิดจากกิจกรรมของมนุษย์และสัตว์ทั้งจากการบริโภคการผลิตการขบถาย การดำรงชีวิตและอื่นๆสิ่งปฏิกูล หมายถึง สิ่งสกปรก ของสกปรก ของเน่าเปื่อย อุจจาระ หรือปัสสาวะ และหมายรวมถึงสิ่งอื่นใดซึ่งเป็นสิ่งโสโครกหรือมีกลิ่นเหม็น

กรมควบคุมมลพิษ (กรมควบคุมมลพิษ, 2540, หน้า 6) ได้ให้คำนิยามเกี่ยวกับขยะประกอบด้วยขยะชุมชน (Municipal solid waste) หมายความว่า ขยะที่เกิดจากกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน เช่น บ้านพักอาศัย ธุรกิจร้านค้า สถานประกอบการ ตลาดสด สถาบันต่างๆ รวมทั้งเศษวัสดุก่อสร้าง ทั้งนี้ไม่รวมของเสียอันตรายและมูลฝอยติดเชื้อของเสียอันตราย (Hazardous waste) หมายความว่า ของเสียที่มีองค์ประกอบของวัตถุอันตราย ได้แก่ วัตถุระเบิดได้ วัตถุไวไฟ วัตถุออกซิไดซ์ และวัตถุเปอร์ออกไซด์ วัตถุมีพิษ วัตถุที่ทำให้เกิดโรค วัตถุกัมมันตรังสี วัตถุที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพันธุกรรม วัตถุกัดกร่อน

วัตถุที่ก่อให้เกิดการระคายเคือง วัตถุอย่างอื่นไม่ว่าจะเป็นเคมีภัณฑ์ หรือสิ่งอื่นใดที่อาจทำให้เกิดอันตรายแก่บุคคล สัตว์ พืชทรัพย์สิน หรือสิ่งแวดล้อม

มูลฝอยติดเชื้อ (Infectious waste) หมายความว่า ขยะที่เป็นผลมาจากกระบวนการให้การรักษาพยาบาล การตรวจวินิจฉัย การให้ภูมิคุ้มกันโรค

การศึกษาวินิจฉัยที่ดำเนินการทั้งในคนและสัตว์ ซึ่งมีเหตุอันควรสงสัยว่าหรืออาจมีเชื้อโรค อันได้แก่

ก. ซากหรือชิ้นส่วนของคนหรือสัตว์ที่เป็นผลมาจากการผ่าตัด การตรวจชันสูตรศพ การใช้สัตว์ทดลองเกี่ยวกับโรคติดต่อ

ข. วัสดุมีคม หรือ วัสดุที่ใช้ในการให้บริการทางการแพทย์ การวิจัยในห้องปฏิบัติการ เช่น เข็ม ใบมีด กระจกฉีดยา สำลี ผ้าก๊อต ผ้าต่างๆ ท่อยาง และอื่นๆ ซึ่งสัมผัสหรือสงสัยว่าจะสัมผัสกับเลือด ส่วนประกอบของเลือด หรือผลิตภัณฑ์ที่ได้จากเลือด หรือสารจากร่างกายหรือวัคซีนที่ทำจากเชื้อโรคที่มีชีวิต

ค. ขยะอื่นๆ ทุกประเภทที่มาจากห้องติดเชื้อร้ายแรง ห้องปฏิบัติการเชื้ออันตรายสูงขยะ คือ ของเหลือทิ้งจากกระบวนการผลิตและการใช้สอยของมนุษย์ ซึ่งเป็นปัญหาของโลกสมัยใหม่ การเติบโตของเมืองที่มีขนาดใหญ่อย่างรวดเร็ว อาจจะมีขยะที่มีลักษณะแตกต่างกันไปตามแหล่งกำเนิด เช่น มูลฝอยจากบ้านเรือนส่วนใหญ่จะเป็นเศษอาหารที่เหลือจากการปรุงอาหารและการบริโภครวมทั้งเศษอาหาร พลาสติกและของที่ไม่ใช้แล้ว มูลฝอยจากโรงงานอุตสาหกรรมก็มีลักษณะต่าง ๆ เปลี่ยนแปลงตามประเภทของอุตสาหกรรมนั้นๆ มูลฝอยที่ถูกทิ้งอยู่ตามถนน แม่น้ำลำคลองที่สาธารณะต่างๆ ส่วนใหญ่จะเป็นใบไม้ เศษกระดาษ กุ้งพลาสติก เศษดิน เป็นต้น ซึ่งมูลฝอยเหล่านี้หากไม่ได้กำจัดอย่างถูกวิธี นอกจากจะทำให้ชุมชนขาดความสะอาดเรียบร้อย ยังทำให้เกิดปัญหามลพิษต่อสภาพที่แวดล้อมอย่างมากมาย เช่น การปนเปื้อนของแหล่งน้ำ และการปนเปื้อนของอากาศเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ และแพร่กระจายของเชื้อโรค ตลอดจนก่อให้เกิดความรำคาญต่างๆ จากกลิ่น ฟุ้งละอองตลอดจนเป็นต้นเหตุของอัคคีภัยได้อีกด้วย (กรมควบคุมมลพิษ จังหวัดลพบุรี, 2552)

ขยะหรือสิ่งของเหลือทิ้งจากกระบวนการผลิตและอุปโภคซึ่งเสื่อมสภาพจนใช้การไม่ได้แบ่งออกเป็น 4 ประเภท ตามลักษณะการกำจัดขยะแบบผสมผสานได้แก่ ประเภทขยะขายได้ นำกลับมาใช้ใหม่ได้ ประเภทขยะแห้งสำหรับเป็นเชื้อเพลิงทดแทน

ประเภทขยะเปียก (สำหรับทำปุ๋ย และสำหรับเป็นอาหารสัตว์)และประเภทขยะอันตราย (สำหรับรีไซเคิล ขยะได้และที่ส่งกำจัด หรือขยะไม่ได้) (สมไทย วงษ์เจริญ, 2551, หน้า 41)

พายัพ แสงเสมอ (2549, หน้า 114) ให้ความหมายของขยะไว้ว่า ขยะ หมายถึง เศษของเหลือทิ้งจากกระบวนการผลิตและการใช้สอยของมนุษย์ วัสดุที่เกิดจากการดำเนินกิจกรรมใดๆ ภายในองค์กร ซึ่งถูกทิ้ง หรือไม่ต้องการนำกลับมาใช้งานอีก

ณรงค์ ณ เชียงใหม่ (2530, หน้า8) ให้ความหมายของมูลฝอย ไว้ว่ามูลฝอย หมายถึง สิ่งปฏิกูลที่เป็นของแข็ง (Solid Waste) ทั้งที่เน่าเปื่อยได้ และไม่เน่าเปื่อย ยกเว้น สิ่งขับถ่ายของมนุษย์ประเภทของขยะ

เกรียงศักดิ์ เขียวยิ่ง (2543, หน้า23) ได้แบ่งชนิดของขยะเป็น 3 ประเภท คือ ขยะจากชุมชน (Municipal Wastes) ขยะจากโรงงานอุตสาหกรรม (Industrial Wastes) และ ขยะที่มีอันตรายสูง (Hazardous Wastes) และยังสามารถแบ่งได้เป็นชนิดต่างๆ ดังนี้

1. ขยะเปียกสด (Garbage) เป็นขยะที่ประกอบด้วยสารอินทรีย์ต่างๆ ที่สามารถเน่าเปื่อยผุพัง หรือเกิดการย่อยสลายโดยจุลชีพได้ โดยปกติขยะชนิดนี้จะมี ความชื้นสูง เมื่อปล่อยทิ้งไว้ระยะเวลาหนึ่งขยะจะเกิดการเน่าเปื่อยทำให้เกิดกลิ่นเหม็น เป็นแหล่งเชื้อโรค มีแมลงวันตอมเป็นแหล่งอาหารของพวกหนู ขยะชนิดนี้ ได้แก่ เศษอาหาร เศษผัก ผลไม้ เป็นต้น
2. ขยะแห้ง (Rubbish) เป็นขยะที่ย่อยสลายด้วยจุลชีพได้ยาก เช่น เศษไม้ เศษกระดาษ เศษแก้ว กระจังพลาสติก เป็นต้น
3. ขี้เถ้า (Ashes) เป็นกากขยะที่ได้ผ่านการเผาไหม้แล้ว เช่น ขี้เถ้าถ่าน ขี้เถ้าฟืน เป็นต้น
4. เศษสิ่งก่อสร้าง (Construction Wastes) ได้แก่ เศษคอนกรีตที่แตก เป็นชิ้นเล็กชิ้นน้อยเศษอิฐ เศษไม้ เศษหิน ปูน ทราย เป็นต้น
5. ซากสัตว์ (Dead Animals) เป็นซากสัตว์ที่ตายแล้ว ได้แก่ ซากสุนัข ซากหนู เป็นต้น
6. ขยะจากถนน (Street Refuse) เป็นเศษขยะที่อยู่ตามริมถนนหรือบน ถนน ได้แก่เศษพลาสติก เศษใบไม้ ทราย เป็นต้น ทำให้ไม่ปลอดภัยในการขับรถยนต์ และดูไม่เรียบร้อย

7. ขยะจากโรงงานอุตสาหกรรม (Industrial Wastes) เป็นเศษขยะทุกประเภทที่มาจากโรงงานต่างๆ ซึ่งขยะแตกต่างกันในแต่ละประเภทของโรงงาน เช่น เศษอาหารกระป๋อง เศษผักเป็นต้น

8. ขยะจากการกสิกรรม (Agricultural Wastes) เป็นเศษขยะทุกประเภทที่มาจากพื้นที่ทำกสิกรรม เช่น เศษฟาง เศษมูลสัตว์ เศษผัก เศษหญ้า เป็นต้น

9. ขยะพิเศษ (Special Wastes) เป็นขยะที่จัดอยู่ในประเภทที่มีอันตรายสูง เช่น ขยะจากโรงพยาบาลทั่วไปจากโรงพยาบาลที่รักษาคนไข้เกี่ยวกับโรคติดต่อ ขยะที่มีกัมมันตภาพรังสีขยะที่มีสารเคมีอันตราย เป็นต้น

ประเภทขยะ และแหล่งกำเนิดขยะ

ประเภทขยะขยะ สามารถแบ่งออกได้หลายประเภทตามเกณฑ์ที่ใช้แบ่ง ในที่นี้ขอแบ่งประเภทขยะออกเป็น 4 ประเภทดังนี้

1. ขยะทั่วไป (General waste) เป็นขยะจากสำนักงาน ถนนหนทาง การก่อสร้าง ได้แก่กระดาษ เศษไม้ กิ่งไม้ ฟาง ข้าว แก้ว กระเบื้อง ยาง เศษอิฐ กรวด ทราาย ถูพลาสติก เศษปูน อิฐหัก หินทราย ขยะประเภทนี้ไม่เกิดการย่อยสลายและเน่าเหม็น การกำจัดขยะทั่วไป ควรคัดแยกขยะที่สามารถนำมาใช้ใหม่ได้ก่อนการกำจัด

2. ขยะย่อยสลายได้ หรือขยะอินทรีย์ (Organic waste) เป็นขยะจากครัวเรือน ภัตตาคาร โรงอาหาร ตลาดสด และการเกษตรกรรม ได้แก่ เศษอาหาร เศษผัก เศษเนื้อ เศษผลไม้ ซากสัตว์ มูลสัตว์ขยะประเภทนี้จะเน่าเปื่อยสลายและเน่าเปื่อยได้ง่าย เพราะว่าเป็นสารประกอบอินทรีย์ที่มีความชื้นค่อนข้างสูง ประกอบกับขยะประเภทนี้มีกลิ่นเหม็น การกำจัดขยะประเภทนี้ควรพิจารณาความเป็นไปได้ในการหมักทำปุ๋ยก่อน

3. ขยะรีไซเคิล หรือขยะที่สามารถนำไปขายได้ เช่น แก้ว กระดาษ พลาสติก โลหะ อโลหะ

4. ขยะติดเชื้อและขยะอันตราย (Hazardous waste) เป็นขยะจากสถานพยาบาลหรืออื่นๆ ซึ่งต้องใช้กรรมวิธีในการทำลายเป็นพิเศษ ได้แก่ วัสดุที่ผ่านการใช้ในโรงพยาบาล แบตเตอรี่กระป๋องสี พลาสติก फिल्मถ่ายรูป ถ่านไฟฉาย เป็นต้น การกำจัดขยะติดเชื้อจากโรงพยาบาลจะทำลายโดยการเผาในเตาเผา ส่วนขยะอันตรายอื่นๆ ต้องดำเนินการอย่างระมัดระวัง

แหล่งกำเนิดขยะ

แหล่งชุมชน กิจกรรมอุตสาหกรรม และกิจกรรมเกษตร จัดได้ว่าเป็น แหล่งกำเนิดของขยะที่สำคัญ เมื่อประชากรเพิ่มขึ้นขยะก็จะเพิ่มขึ้นเป็นเงาตามตัว ประกอบกับการพัฒนาอุตสาหกรรมอย่างรวดเร็ว ก็ยิ่งทำให้มีขยะใหม่ๆ เกิดขึ้นมากมาย ขยะเหล่านี้มีทั้งขยะทั่วไปและของเสียอันตราย แต่ละประเภทยามีลักษณะแตกต่างกัน ขยะเป็นสิ่งที่เหลือใช้ หรือสิ่งที่ไม่ต้องการอีกต่อไป สามารถแบ่งตามแหล่งกำเนิดได้ดังนี้ (เทศบาลเมืองทุ่งสง อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช, 2553)

1. ของเสียจากอุตสาหกรรม ของเสียอันตรายทั่วประเทศไทยร้อยละ 73 มาจากระบบอุตสาหกรรมส่วนใหญ่ยังไม่มีการจัดการที่เหมาะสมโดยทิ้งกระจายอยู่ตามสิ่งแวดล้อมและทิ้งร่วมกับมูลฝอย รัฐบาลได้ ก่อตั้งศูนย์กำจัดกากอุตสาหกรรมขึ้นแห่งแรกที่แขวงแสมดำ เขตบางขุนเทียน เริ่มเปิดบริการตั้งแต่ 2531 ซึ่งก็เพียงสามารถกำจัดของเสียได้บางส่วน

2. ของเสียจากโรงพยาบาลและสถานศึกษาวิจัย ของเสียจากโรงพยาบาลเป็นของเสียอันตรายอย่างยิ่ง เช่น ขยะติดเชื้อ เศษอวัยวะจากผู้ป่วย และการรักษาพยาบาล รวมทั้งของเสียที่ปนเปื้อนสารกัมมันตรังสี สารเคมี ได้ทิ้งสู่สิ่งแวดล้อมโดยปะปนกับมูลฝอย สิ่งปฏิภูลเป็นการเพิ่มความเสี่ยงในการแพร่กระจายของเชื้อโรคและสารอันตราย

3. ของเสียจากภาคเกษตรกรรม เช่น ยาฆ่าแมลง ปุ๋ย มูลสัตว์ น้ำทิ้งจากการทำปศุสัตว์ ฯลฯ

4. ของเสียจากบ้านเรือนแหล่งชุมชน เช่น หลอดไฟ ถ่านไฟฉาย แบตเตอรี่ แก้ว เศษอาหารพลาสติก โลหะ หินไม้ กระเบื้อง ผนัง ยาง ฯลฯ

5. ของเสียจากสถานประกอบการในเมือง เช่น ภัตตาคาร ตลาดสด วัด สถานเริงรมย์

องค์ประกอบที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงขยะ

ปริมาณและลักษณะของขยะขึ้นอยู่กับปัจจัยต่อไปนี้

1. ลักษณะชุมชนหรือที่ตั้งของท้องถิ่น ชุมชนการค้า (ตลาด ศูนย์การค้า) จะมีปริมาณขยะมากกว่าชุมชนที่อยู่อาศัย ส่วนบริเวณเกษตรกรรม จะมีปริมาณขยะอีกรูปแบบหนึ่ง

2. ความหนาแน่นของประชากรในชุมชน บริเวณที่อยู่อาศัยหนาแน่น ปริมาณขยะเก็บมากกว่าบริเวณที่มีประชากรอาศัยอยู่น้อย เช่น บริเวณแฟลต คอนโดมิเนียม ทาวน์เฮาส์ ซึ่งมีผู้อยู่อาศัยหลายครอบครัว ปริมาณขยะมีมาก
3. ฤดูกาล มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของปริมาณขยะเป็นอย่างมากเช่น ฤดูที่ผลไม้มาก ปริมาณขยะจำพวกเปลือก เม็ดของผลไม้จะมีมาก เพราะเหลือจากการบริโภคของประชาชน ถ้าผลไม้ยิ่งออกสู่ตลาดเป็นจำนวนมาก ยิ่งทำให้มีเปลือกและเศษผลไม้ทิ้งมากในปีนั้น
4. สภาพเศรษฐกิจ ชุมชนที่มีฐานะดีย่อมมีกำลังซื้อสินค้าสูงกว่าชุมชนที่มีฐานะเศรษฐกิจต่ำจึงมีขยะมากตามไปด้วย ชุมชนที่มีฐานะเศรษฐกิจดี จะมีขยะจากบรรจุภัณฑ์ เช่น กล่องกระป๋อง โฟม ถุงพลาสติก ส่วนพวกฐานะที่ไม่ดีมักเป็นเศษอาหาร เศษผัก
5. อุปนิสัยของประชาชนในชุมชน ประชาชนที่มีอุปนิสัยรักษาความสะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อยจะมีปริมาณขยะในการเก็บขนมากกว่าประชาชนที่มีอุปนิสัยมักง่ายและไม่เป็นระเบียบซึ่งทิ้งขยะกระจัดกระจาย ไม่รวบรวมเป็นที่เป็นทาง ปริมาณขยะที่จะเก็บขนจึงน้อยลงแต่ไปมากอยู่ตามลำคลอง ถนนสาธารณะที่สาธารณะ เป็นต้น ตัวแปรอีก ตัวหนึ่งคือพฤติกรรมกรรมการบริโภคและค่านิยมของคนแต่ละกลุ่ม มีผลต่อลักษณะของขยะ เช่น กลุ่มวัยรุ่นนิยมอาหารกระป๋อง น้ำขวด อาหารใส่โฟม พลาสติก กล่องกระดาษ
6. การจัดการบริการเก็บขยะ องค์ประกอบนี้ก็เป็นผลอย่างมากต่อการเปลี่ยนแปลงปริมาณขยะ ถ้าบริการเก็บขยะไม่สม่ำเสมอประชาชนก็ไม่กล้านำขยะออกมา ความไม่สะดวกในการจัดเก็บขยะ เพราะรถขนขยะไม่สามารถเข้าชุมชนได้ เนื่องจากถนนหรือตรอก ซอยแคบมาก ต้องใช้ภาชนะขนถ่ายอีกทอดหนึ่ง ก็ทำให้ปริมาณขยะเหลือจากการเก็บอีกมาก
7. ความเจริญของอุตสาหกรรมและเทคโนโลยีเนื่องจากคนบริโภคอาหารสำเร็จรูปกันมากขึ้นทั้งภาชนะฟุ่มเฟือย ขวด กระป๋อง กล่อง ถุงพลาสติก ฯลฯ กันมาก (เทศบาลเมืองทุ่งสง อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช, 2553)

ปริมาณขยะในประเทศไทย

ขยะ ในปี 2557 คาดว่าทั่วประเทศมีขยะเกิดขึ้นประมาณ 26 ล้านตันหรือวันละ 72,698 ตัน ซึ่งใกล้เคียงกับปี 2556 โดยเขตกรุงเทพมหานคร (กทม.) มีปริมาณขยะ

ประมาณวันละ 10,950 ตัน (ร้อยละ 15) (ประมาณการจากการเก็บขนของกรุงเทพมหานคร เดือนมกราคม – กันยายน 2557) ในเขตเทศบาลเมืองและเมืองพัทยาประมาณวันละ 8,560 ตัน (ร้อยละ 12)

ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ประมาณวันละ 54,611 ตัน (ร้อยละ 75) ขณะที่ทั่วประเทศได้รับการกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการประมาณ 26,157 ตันต่อวัน หรือร้อยละ 72 ของปริมาณขยะทั่วประเทศการใช้ประโยชน์ขยะ ในปี 2557 คาดว่าจะมี ขยะนำกลับมาใช้ประโยชน์ประมาณ 4.6 ล้านตัน หรือคิดเป็นร้อยละ 18 ของปริมาณขยะ ทั่วประเทศ (ประมาณการจากข้อมูลเดือนมกราคม – กันยายน 2557) โดยร้อยละ 90 เป็นเศษแก้ว กระดาษ เหล็ก อลูมิเนียมร้อยละ 7 เป็นการนำขยะอินทรีย์ และร้อยละ 3 เป็นการนำขยะมาผลิตพลังงานไฟฟ้าและเชื้อเพลิงทดแทน (กรมควบคุมมลพิษ, 2557, ธันวาคม)

ปริมาณขยะใน เขตพื้นที่สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 9

ตาราง 1 แสดงปริมาณขยะ อัตราการผลิตและประสิทธิภาพที่การเก็บ ขนขยะของเทศบาล 419 แห่งในเขตพื้นที่สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 9 อุตรธานี

ตาราง 1 ปริมาณขยะในพื้นที่สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 9 อุตรดิตถ์

จังหวัด	ประชากร ทะเบียนราษฎร	จำนวน เทศบาล	ปริมาณขยะ ที่เกิดขึ้น (ตัน/วัน)	ปริมาณขยะ ที่เก็บได้ (ตัน/วัน)	ประสิทธิภาพที่การ เก็บขน(%)	อัตราการ ผลิตขยะ (กก./คน/วัน)
อุตรดิตถ์	1,572,000	131	1,333	333	90	0.86
หนองคาย	517,269	65	496	117	85	0.65
เลย	634,513	70	447	116	93	0.65
นครพนม	713,341	50	364	99	98	0.73
สกลนคร	1,139,000	52	485	108	80	0.79
บึงกาฬ	418,566	51	301	71	85	0.80
รวม	4,994,689	419	3,426	844	88	0.75

ที่มา : สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 9 อุตรดิตถ์, 2557

ตาราง 2 ปริมาณขยะรวม จังหวัดสกลนคร

ข้อมูล	ในเขตเทศบาล		นอกเขตเทศบาล		รวมทั้งหมด	
	จำนวน ตัน/วัน	ร้อยละ	จำนวน ตัน/วัน	ร้อยละ	จำนวน ตัน/วัน	ร้อยละ
ปริมาณขยะรวม	484.60	100	608.09	100	1,092.69	100
ปริมาณขยะที่เก็บได้	379.79	78	486.47	80	866.26	79
ปริมาณขยะที่ตกค้าง	26.60	22	121.62	20	226.43	21

ที่มา: สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 9 อุตรดิตถ์, 2557

ตาราง 3 องค์ประกอบของขยะจังหวัดสกลนคร

ประเภทของขยะ	ร้อยละโดยน้ำหนัก
มูลฝอยเปียก (เศษอาหารสด)	59.68
กระดาษ	7.41
พลาสติก	18.85
เศษผ้า	2.29
แก้ว	3.36
โลหะ	2.78
ไม้	0.77
หนัง/ยาง	0.59
อื่นๆ	4.01
รวมทั้งหมด	100.00

ที่มา: กรมควบคุมมลพิษ, (2557)

ผลกระทบจากขยะต่อสิ่งแวดล้อม

ขยะก่อให้เกิดผลกระทบต่อสภาพที่แวดล้อมและสุขภาพที่ของมนุษย์หลายประการดังต่อไปนี้ คือ (เทศบาลเมืองทุ่งสง อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช, 2553)

1. เป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของแมลง และพาหะของโรค เนื่องจากเชื้อจุลินทรีย์ที่ปนเปื้อนมากับขยะมีโอกาที่จะขยายพันธุ์เพิ่มจำนวนมากยิ่งขึ้นได้ เพราะขยะมีทั้งความชื้นและสารอินทรีย์ที่จุลินทรีย์ใช้เป็นอาหาร ขยะพวกอินทรีย์สารที่ทิ้งค้างไว้ จะเกิดการเน่าเปื่อยกลายเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของแมลงวัน นอกจากนั้นพวกขยะที่ปล่อยทิ้งไว้นานๆ จะเป็นที่อยู่อาศัยของหนูโดยหนูจะเข้ามาทำรังขยายพันธุ์ เพราะมีทั้งอาหารและที่หลบซ่อน ดังนั้นขยะที่ขาดการเก็บรวบรวม และการกำจัด จึงทำให้เกิดเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ที่สำคัญของเชื้อโรค แมลงวัน หนู แมลงสาบ ซึ่งเป็นพาหะนำโรคมาสู่คน
2. เป็นบ่อเกิดของโรค เนื่องจากการเก็บรวบรวมและการกำจัดขยะไม่ดี หรือปล่อยปลະละเลยทำให้มีขยะเหลือทิ้งค้างไว้ในชุมชน จะเป็นบ่อเกิดของเชื้อโรคต่างๆ เช่น ตับอักเสบ เชื้อไทฟอยด์ เชื้อโรคเอดส์ ฯลฯ เป็นแหล่งกำเนิดและอาหารของสัตว์ต่างๆ ที่เป็นพาหะนำโรคมาสู่คน เช่นแมลงวัน แมลงสาบ และหนู เป็นต้น

3. ก่อให้เกิดความรำคาญ ชยะ การเก็บรวบรวมได้ไม่หมดก็จะเกิดเป็นกลิ่นรบกวนกระจายอยู่ทั่วไปในชุมชน นอกจากนั้นฝุ่นละอองที่เกิดจากการเก็บรวบรวมการขนถ่าย และการกำจัดขยะก็ยังคงเป็นเหตุรำคาญที่มักจะได้รับร้องเรียนจากประชาชนในชุมชนอยู่เสมอ อีกทั้งจุดจาดตาน้ำขยะแขยง

4. ก่อให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม ชยะเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดมลพิษของน้ำมลพิษของดิน และมลพิษของอากาศ เนื่องจากขยะส่วนที่ขาดการเก็บรวบรวม หรือไม่นำมากำจัดให้ถูกวิธีปล่อยทิ้งค้างไว้ในพื้นที่ของชุมชน เมื่อมีฝนตกลงมา จะไหลชะนำความสกปรก เชื้อโรค สารพิษจากขยะไหลลงสู่แหล่งน้ำ ทำให้แหล่งน้ำเกิดเน่าเสียได้และนอกจากนี้ขยะยังส่งผลกระทบต่อคุณภาพที่ดินซึ่งจะมีมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับคุณลักษณะของขยะ ถ้าขยะมีซากถ่านไฟฉาย ซากแบตเตอรี่ ซากหลอดฟลูออเรสเซนต์มาก ก็จะส่งผลกระทบต่อปริมาณโลหะหนักพวกปรอท แคดเมียม ตะกั่ว ในดินมาก ซึ่งจะส่งผลเสียต่อระบบนิเวศในดิน และสารอินทรีย์ในขยะเมื่อมีการย่อยสลาย จะทำให้เกิดสภาพที่ความเป็นกรดในดิน และเมื่อฝนตกมาชะกองขยะจะทำให้น้ำเสียจากกองขยะไหลปนเปื้อนดินบริเวณรอบ ๆ ทำให้เกิดมลพิษของดินได้การปนเปื้อนของดิน ยังเกิดจากการนำมูลฝอยไปฝังกลบ หรือการยกยกออกไปทิ้งทำให้ของเสียอันตรายปนเปื้อนในดิน ถ้ามีการเผาขยะกลางแจ้งทำให้เกิดควันมีสารพิษทำให้คุณภาพที่ของอากาศเสีย ส่วนมลพิษทางอากาศจากขยะนั้น อาจเกิดขึ้นได้ทั้งจากมวลสารที่มีอยู่ในขยะและพวกแก๊สหรือไอระเหย ที่สำคัญก็คือ กลิ่นเหม็นที่เกิดจากการเน่าเปื่อยและสลายตัวของอินทรีย์สารเป็นส่วนใหญ่

5. ทำให้เกิดการเสี่ยงต่อสุขภาพที่ ชยะที่ทิ้งและรวบรวมโดยขาดประสิทธิภาพที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งขยะพวกของเสียอันตราย ถ้าขาดการจัดการที่ไม่เหมาะสม ย่อมก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพที่ของประชาชนได้ง่าย เช่น โรคทางเดินอาหารที่เกิดจากเชื้อแบคทีเรียที่มีแมลงวันเป็นพาหะ หรือได้รับสารพิษที่มากับของเสียอันตราย

6. เกิดการสูญเสียทางเศรษฐกิจ ชยะปริมาณมากๆ ย่อมต้องสิ้นเปลืองงบประมาณในการจัดการเพื่อให้ได้ประสิทธิภาพที่ นอกจากนี้ผลกระทบจากขยะไม่ว่าจะเป็นน้ำเสีย อากาศเสียดินปนเปื้อนเหล่านี้ย่อมส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศ

7. ทำให้ขาดความสง่างาม การเก็บขนและกำจัดที่ดีจะช่วยให้ชุมชนเกิดความสวยงาม มีความเป็นระเบียบเรียบร้อยอันสื่อแสดงถึงความเจริญและวัฒนธรรมของชุมชน ฉะนั้นหากเก็บขนไม่ดี ไม่หมด กำจัดไม่ดี ย่อมก่อให้เกิดความไม่น่าดู ขาด

ความสวยงาม บ้านเมืองสกปรก และความไม่เป็นระเบียบส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรม การท่องเที่ยว

8. ปัญหาจากสภาพที่สิ่งแวดล้อมขยะ ขยะเป็นตัวการสำคัญประการหนึ่ง ที่ก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม เมื่อมีขยะจำนวนมาก แต่ชุมชนไม่สามารถเก็บขนและกำจัดขยะได้อย่างหมดจดหรือจัดการขยะอย่างไม่ถูกสุขลักษณะ ดังนั้นขยะจึงเป็นสาเหตุให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม ดังนี้ คือ (เทศบาลเมืองทุ่งสง อำเภอทุ่งสง จังหวัด นครศรีธรรมราช, 2553)

1. อากาศเสีย เกิดจากการเผาขยะกลางแจ้ง ก่อให้เกิดควันและสารพิษทางอากาศทำให้คุณภาพที่อากาศเสื่อมโทรม
2. น้ำเสีย เกิดจากกองขยะบนพื้น เมื่อฝนตกลงมาบนกองขยะจะเกิดน้ำเสีย มีความสกปรกมาก ซึ่งจะไหลลงสู่แหล่งน้ำ ทำให้เกิดภาวะมลพิษของแหล่งน้ำ
3. แหล่งพาหะนำโรค เกิดจากการกองขยะบนพื้นเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของหนูและแมลงวัน เป็นต้น ซึ่งเป็นพาหะนำโรคติดต่อทำให้มีผลกระทบต่อสุขภาพที่อนามัยของประชาชน
4. เหตุรำคาญและความไม่น่าดูเกิดจากการเก็บขนขยะไม่หมดรวมทั้งการกองขยะบนพื้นซึ่งจะส่งกลิ่นเหม็นรบกวนประชาชนและเกิดภาพที่ไม่สวยงามไม่เป็นสุนทรียภาพที่

9. สาเหตุปัญหาจากมุมมองผู้ที่เกี่ยวข้อง
กรมควบคุมมลพิษ ได้สรุปสาเหตุปัญหาขยะ จากมุมมองผู้เกี่ยวข้อง (กรมควบคุมมลพิษ, 2552) ไว้ดังนี้

1. ขยะเพิ่มมากขึ้นและการนำมารีไซเคิลยังมีอยู่อย่างจำกัด
2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ให้ความสำคัญในการจัดการขยะ
3. หน่วยงานส่วนกลางขาดขบวนการกำกับให้ท้องถิ่นดำเนินการจัดการขยะให้มีประสิทธิภาพที่
4. ขาดการส่งเสริมอย่างจริงจังให้ประชาชน ชุมชนมีส่วนร่วม
5. ขาดการส่งเสริมอย่างจริงจังให้ภาคเอกชนเข้ามาดำเนินการ

แนวทางการแก้ไข้ปัญหา

1. เร่งรัด ให้ท้องถิ่น เทศบาล สุขาภิบาล ทุกแห่ง ทำแผนการจัดการขยะ ทั้งในระยะสั้นและระยะยาวในการดำเนินการจัดการขยะตั้งแต่การเก็บรวบรวม การขนส่ง การบำบัด และการกำจัดขั้นสุดท้าย ตลอดจนการเร่งจัดหาที่ดินสำหรับใช้กำจัดขยะได้อย่างเพียงพอในระยะยาว และดำเนินการให้มีการกำจัดอย่างถูกสุขลักษณะ
 2. เร่งรัด ให้มีการก่อสร้างโรงงานกำจัดขยะให้ได้มาตรฐานและมีประสิทธิภาพที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เมืองศูนย์กลางความเจริญในภูมิภาคและเมืองท่องเที่ยวที่สำคัญ
 3. ควรมีนโยบายและมาตรการ ตลอดจนแนวทางการจัดการขยะและสิ่งปฏิกูลของประเทศเพื่อเป็นกรอบให้ท้องถิ่นนำไปดำเนินการ
 4. ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการลดปริมาณขยะที่ต้องเป็นภาระในการกำจัด
 - การใช้ผลิตภัณฑ์ที่มีอายุการใช้งานนาน (Increased product lifetime) เป็นการพยายามเลือกใช้สินค้าที่มีความคงทนถาวร มีอายุการใช้งานนาน หากชำรุดแล้วควรมีการซ่อมแซมให้ใช้งานได้ยาวนานที่สุดก่อนที่จะทิ้งไป
 - ลดการบริโภค (Decreased consumption) วัสดุที่กำจัดยากหรือมีปัญหาต่อสิ่งแวดล้อม
- 1) ส่งเสริม และสนับสนุนให้มีการนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์ ได้แก่ การนำทรัพยากรจากขยะกลับมาใช้ประโยชน์ (Material recovery) และนำมาผลิตเป็นพลังงาน (Energy recovery) เป็นการนำขยะที่มีทรัพยากรหลายอย่างมาผ่านกระบวนการทำให้เกิดประโยชน์ เช่น การนำมาทำปุ๋ย นำมาเผาเพื่อให้ได้พลังงานความร้อน
 - 2) สนับสนุน ให้มีการปลูกฝังทัศนคติ และสร้างค่านิยมของประชาชน ในการร่วมมือรักษาความสะอาด โดยให้มีการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับขยะและสิ่งปฏิกูล ในระดับประชาชนทั่วไปและในหลักสูตรการเรียนการสอนและให้มีการประชาสัมพันธ์และรณรงค์อย่างต่อเนื่อง โดยสื่อทุกประเภท
 - 3) เร่งดำเนินการปรับปรุง แก้ไข กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ให้เอื้ออำนวยต่อการดำเนินงานมากขึ้น รวมทั้งเข้มงวดให้มีการปฏิบัติตามกฎหมายมากขึ้น และจริงจัง

4) ในด้านขยะติดเชื้อ จำเป็นต้องเร่งแก้ไขเพราะปัจจุบันปริมาณเพิ่มมากขึ้นและยังขาดการจัดการที่ถูกต้อง โดยการให้สถานพยาบาลและโรงพยาบาลทั้งรัฐและเอกชนมีส่วนร่วมรับผิดชอบจัดการ ดังนี้

- การเตรียมขยะติดเชื้อเพื่อรอการบำบัด ขยะติดเชื้อควรจะได้มีการฆ่าเชื้อก่อนด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อโรค ก่อนบรรจุในถุงสีแดงที่เตรียมไว้
- การเก็บขนและขนส่งไปกำจัด ควรใช้รถที่เป็นระบบปิดทั้งหมดในการขน เพื่อป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อ และเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานจำเป็นต้องมีอุปกรณ์ในการป้องกันโดยเฉพาะบุคคล
- วิธีการกำจัดในขณะนี้ยังไม่เหมาะสม เพราะใช้วิธีฝังและการเผาที่ไม่มีประสิทธิภาพที่เนื่องจากขาดงบประมาณ ควรจะได้มีการร่วมมือกันระหว่างสถานพยาบาลทั้งของรัฐและเอกชนได้ช่วยกันจัดสร้างระบบบำบัดให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพที่

การวางแผนจัดการขยะอย่างมีประสิทธิภาพที่สูงสุด สามารถลดปริมาณขยะที่จะต้องส่งเข้าไปทำลายด้วยระบบต่างๆ ให้น้อยที่สุด สามารถนำขยะมาใช้ประโยชน์ทั้งในส่วนของการใช้ซ้ำ และแปรรูปเพื่อใช้ใหม่ (Reuse & Recycle) รวมถึงการกำจัดที่ได้ผลพลอยได้ เช่น ปุ๋ยหมัก หรือพลังงาน โดยสรุปวิธีการดำเนินการตามแนวทางของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ดังนี้คือ (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2552)

การลดปริมาณขยะ (Reduce)

1. การลดปริมาณขยะสามารถทำได้ดังนี้
 - 1) การพยายามลดปริมาณขยะที่อาจเกิดขึ้น เช่น ใช้สินค้าที่มีความคงทนถาวร และมีอายุการใช้งานนาน หรือ เลือกใช้สินค้าชนิดเติม
 - 2) การลดปริมาณวัสดุเป็นการพยายามเลือกใช้สินค้าที่บรรจุในบรรจุภัณฑ์ที่มีขนาดใหญ่แทนบรรจุภัณฑ์ที่มีขนาดเล็ก เพื่อลดปริมาณของบรรจุภัณฑ์ที่จะกลายเป็นขยะ
2. การนำมาใช้ซ้ำ โดยการนำขยะเศษวัสดุมาใช้ใหม่อีก หรือเป็นการใช้ซ้ำใช้แล้วใช้อีกๆ เช่น ขวดน้ำหวาน นำมาบรรจุน้ำดื่ม ขวดกาแฟที่หมดแล้ว นำมาใส่น้ำตาล นั่นคือเป็นการพยายามใช้สิ่งของต่างๆ หลายๆ ครั้ง ก่อนที่จะทิ้งหรือเลือกใช้ของใหม่

3. การนำมาแก้ไข (Repair) โดยการนำวัสดุอุปกรณ์ที่ชำรุดเสียหาย ซึ่งจะทิ้งเป็นมูลฝอยมาซ่อมแซมใช้ใหม่ เช่น แก้ว

4. การแปรสภาพที่และหมุนเวียนนำกลับมาใช้ใหม่ โดยการนำวัสดุมาผ่านกระบวนการเพื่อผลิตเป็นสินค้าใหม่ นั่นคือการนำขยะมาแปรรูปตามกระบวนการของแต่ละประเภท เพื่อนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ หรือเปลี่ยนแปลงสภาพที่จากเดิมแล้วนำกลับมาใช้ใหม่ เช่น พลาสติก กระดาษขูดโลหะต่างๆ นำกลับมาหลอมใหม่

5. การหลีกเลี่ยงการใช้วัสดุที่ก่อให้เกิดมลพิษ โดยการหลีกเลี่ยงการใช้วัสดุที่ทำลายยากหรือวัสดุที่ใช้ครั้งเดียวแล้วทิ้ง เช่น โฟม ปฏิเสธการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ย่อยสลายยาก หลีกเลี่ยงการใช้ที่ผลิตวัตถุประสงค์ (กรมควบคุมมลพิษ, 2550)

หลักเกณฑ์ มาตรฐาน ภาชนะรองรับขยะ

ภาชนะรองรับขยะ

1. ถังขยะ

เพื่อให้การจัดเก็บรวบรวมขยะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพที่และลดการปนเปื้อนของขยะที่มีศักยภาพที่ในการนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่จะต้องมีการตั้งจุดรวบรวมขยะ (Station) และให้มีการแบ่งแยกประเภทของถังรองรับขยะตามสีต่างๆ โดยมีดูบรรจุภายในถังเพื่อสะดวกและไม่ตกหล่น หรือแพร่กระจาย ดังนี้

ภาพประกอบ 2 ถังขยะสีเขียว

ถังขยะสีเขียว รองรับขยะที่เน่าเสียและย่อยสลายได้เร็ว สามารถนำมาหมักทำปุ๋ยได้ เช่น ผักผลไม้เศษอาหาร ใบไม้

ภาพประกอบ 3 ถังขยะสีเหลือง

ถังขยะสีเหลือง รองรับขยะที่สามารถนำมารีไซเคิลหรือขายได้ เช่น แก้ว กระดาษ พลาสติกโลหะ

ภาพประกอบ 4 ถังขยะสีเทาฟาสีส้ม

ถังขยะสีเทาฟาสีส้ม รองรับขยะที่มีอันตรายต่อสิ่งมีชีวิต และ สิ่งแวดล้อม เช่น หลอดฟลูออเรสเซนต์ ขวดยา ถ่านไฟฉาย กระป๋องสเปรย์ กระป๋องยาฆ่าแมลง ภาชนะบรรจุสารอันตรายต่าง ๆ

ภาพประกอบ 5 ถังขยะสีฟ้า

ถังขยะสีฟ้า รองรับขยะย่อยสลายไม่ได้ ไม่เป็นพิษและไม่คุ้มค่าการรีไซเคิล เช่น พลาสติกห่อลูกอม ซองบะหมี่สำเร็จรูปถุงพลาสติก โฟมและฟอล์ยที่เปื้อนอาหาร

2. ฤกษ์ชยะ

ฤกษ์ชยะสำหรับแยกชยะในครัวเรือน และจะต้องมีการคัดแยกรวบรวมใส่ฤกษ์ชยะตามสีต่างๆ ดังต่อไปนี้

- ฤกษ์สีเขียว รวบรวมชยะที่เน่าเสีย และย่อยสลายได้เร็ว สามารถนำมาหมักทำปุ๋ยได้เช่น ผัก ผลไม้เศษอาหาร ใบไม้
- ฤกษ์เหลือง รวบรวมชยะที่สามารถนำมารีไซเคิลหรือขายได้ เช่น แก้ว กระดาษพลาสติก โลหะ อลูมิเนียม
- ฤกษ์แดง รวบรวมชยะที่มีอันตรายต่อสิ่งมีชีวิตและสิ่งแวดล้อม เช่น หลอดฟลูออเรสเซนต์ ขวดยา ถ่านไฟฉาย กระป๋องสีสเปรย์ กระป๋องสารฆ่าแมลง ภาชนะบรรจุสารอันตรายต่างๆ
- ฤกษ์ฟ้า รวบรวมชยะที่ย่อยสลายไม่ได้ไม่เป็นพิษและไม่คุ้มค่าการรีไซเคิล เช่น พลาสติกห่อลูกอม ซองบะหมี่สำเร็จรูป ถุงพลาสติก โฟมและฟอล์ยที่เปื้อนอาหาร

เกณฑ์มาตรฐานภาชนะรองรับชยะ

- ควรมีสัดส่วนของถังชยะจากพลาสติกที่ใช้แล้วไม่ต่ำกว่าร้อยละ 50 โดยน้ำหนัก
- ไม่มีส่วนประกอบสารพิษ (Toxic substances) หากจำเป็นควรใช้สารเติมแต่งในปริมาณที่น้อยและไม่อยู่ในเกณฑ์ที่เป็นอันตรายต่อผู้บริโภค
- มีความทนทาน แข็งแรงตามมาตรฐานสากล
- มีขนาดพอเหมาะมีความจุเพียงพอต่อปริมาณชยะ สะดวกต่อการถ่ายเทชยะและการทำความสะอาด
- สามารถป้องกัน แมลงวัน หนู แมว สุนัข และสัตว์อื่นๆ มิให้สัมผัสหรือคุ้ยเขี่ยชยะได้

จุดรวบรวมชยะขนาดเล็ก

เพื่อสะดวกในการเก็บรวบรวมและประหยัด จึงต้องมีการตั้งจุดรวบรวมชยะขึ้น โดยจุดรวบรวมชยะจะกำหนดไว้ตามสถานที่ต่างๆ ได้แก่ หมู่บ้าน โรงอาหาร

โรงภาพยนตร์โดยมีภาชนะรองรับตั้งไว้เป็นจุดๆ เช่น หมู่บ้านจัดสรร กำหนดให้จุดรวบรวม 1 จุด ต่อจำนวนครัวเรือน 50 - 80 หลังคาเรือน จุดแรกจะตั้งที่ปากประตูทางเข้าหมู่บ้าน สำหรับ อพาร์ทเมนต์จะตั้งที่ลานจอดรถ บ้านที่อยู่ในซอยจุดแรกจะตั้งหน้าปากซอย แต่ละครัวเรือนจะรวบรวมขยะที่คัดแยกได้ โดยถุงพลาสติกตามประเภทของสีต่างๆ มาทิ้งที่จุดรวบรวมขยะ

นโยบายที่เกี่ยวข้อง มาตรการและแนวทางปฏิบัติ

แนวความคิดการจัดการขยะจากอดีตถึงปัจจุบันกรมควบคุมมลพิษ ได้สรุป

แนวความคิดจัดขยะจากอดีตถึงปัจจุบัน (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2552) ไว้ดังนี้

1. ขยะ คือ สิ่งอันเป็นที่น่ารังเกียจ ไม่มีใครต้องการ
2. แนวทางการจัดการขยะ คือ การเก็บรวบรวม เก็บขน และการกำจัด ให้มากที่สุดและเร็วที่สุด (ตัวชี้วัดการทำงาน คือ ไม่มีขยะตกค้าง และปริมาณขยะต่อหัว ลดลง)
3. วิธีการจัดการขยะ คือ เน้นการลงทุนจำนวนมาก ซึ่งรถเก็บขน จ้างคนเก็บขนหาพื้นที่กำจัด หาเทคโนโลยีกำจัด หาเงินอุดหนุนจากส่วนกลางให้มากที่สุด (ตัวชี้วัดการทำงานคือ มีพื้นที่กำจัดขยะ)
4. ผู้รับผิดชอบการจัดการขยะ คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่เพียงผู้เดียว
5. ไม่มีการวิเคราะห์ปัญหาเชิงบริบททางสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม ของพื้นที่ตนเอง
6. ใช้ความรู้การจัดการไม่สอดคล้องกับพื้นที่ของตนเอง
7. ไม่ได้มองปัญหาขยะว่าเป็นปัญหาทางสังคม มองขยะว่าเป็นความสกปรกที่ต้องกำจัด (ตัวชี้วัดการทำงาน คือ การกำจัดขยะอย่างถูกต้องหลักสุขาภิบาล)
8. ไม่ได้มีการพิจารณาผล กระทบที่เกิดขึ้นอย่างรอบด้านโดยเฉพาะความขัดแย้งของกลุ่มคนในพื้นที่กำจัดขยะ
9. เน้นการจัดการขยะที่ปลายเหตุ ไม่ได้พิจารณาต้นทางของการเกิดหรือการป้องกันการเกิดขยะ
10. ขาดการเชื่อมโยงวิธีการทำงานกับภาคส่วนต่างๆ เช่น การสร้างประโยชน์จากขยะ การเพิ่มมูลค่าขยะ การให้ชุมชนเป็นกลไกขับเคลื่อน เป็นต้น

11. ขาดการพัฒนากลไกภาคสังคมที่จะเข้ามาช่วยในกระบวนการจัดการ
ขยะ

นโยบายที่เกี่ยวข้อง

นโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพที่สิ่งแวดล้อมแห่งชาติ
พ.ศ.2540 – 2549 ได้กำหนดเป้าหมายและแนวนโยบายการป้องกันและแก้ไขขยะดังนี้

- ลดและควบคุมการผลิตขยะโดยรวมไม่เกิน 1 กิโลกรัม/คน/วัน
- ให้มีการใช้ประโยชน์จากขยะ ในอัตราไม่น้อยกว่าร้อยละ 15

ของปริมาณที่เกิดขึ้น

- ปริมาณขยะตกค้างจากบริการเก็บขน ไม่เกินร้อยละ 10 ของปริมาณ

ที่เกิดขึ้น

- ให้ทุกจังหวัดมีแผนหลักและแผนการจัดการขยะที่ถูกต้องลักษณะ
- ให้มีการจัดการขยะให้ถูกหลักสุขาภิบาล
- ควบคุมการเกิดขยะและส่งเสริมให้มีการนำกลับไปใช้ประโยชน์

แนวนโยบายการบริหารจัดการขยะ

แนวนโยบายการบริหารจัดการขยะ ตามแนวคิดของกรมควบคุมมลพิษมี
ดังนี้ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2552)

1. ลดการเกิดของเสีย ใช้หลัก 5Rsส่งเสริม Green product
2. บริหารจัดการขยะแบบผสมผสานที่เน้นการแปรรูปเป็นพลังงาน
3. รวมกลุ่มองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบริหารจัดการขยะโดยมีเอกชน

ร่วมดำเนินการ

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับประสิทธิผล

1. ความหมายของประสิทธิผล

ประสิทธิผล (Effectiveness) หมายถึง การใช้ทรัพยากรขององค์กรให้บรรลุ
เป้าหมายขององค์กร ประสิทธิภาพจึงมุ่งทำให้เกิด “ทำในสิ่งที่ถูกต้อง (Doing the right
things) เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่พึงปรารถนาหรือเป็นไปตามที่
คาดหวังไว้ ประสิทธิภาพ พิจารณาจากการนำผลของงาน โครงการ หรือกิจกรรม ที่ได้รับ

เปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมาย โดยประสิทธิผลเป็นเกณฑ์ในการปฏิบัติงาน มีความหมายว่าผลที่เกิดจากการปฏิบัติงานเป็นไปตามเป้าหมายที่ฝ่ายบริหารกำหนดหรือไม่

ปรกรณ์ ปริยากร (2553) ให้ความหมายของคำว่าประสิทธิผล หรือความสำเร็จที่ต้องการเป็นมิติด้านผลสำเร็จหรือผลสำเร็จ (Achievment) ที่เกี่ยวกับสมรรถนะขององค์กรในการกำหนดผลลัพธ์ และผลของกิจการที่มีความชัดเจนเฉพาะเจาะจง โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ที่หน่วยงาน หรือผู้ปฏิบัติงานจะทำให้บรรลุผล

พิทยา บวรวัฒนา (2541) ได้ให้ความหมายของคำว่า “ประสิทธิผลขององค์กร” โดยสรุปได้ว่า “ประสิทธิผลขององค์กร มีความหมายอย่างไรนั้น เป็นเรื่องที่นักวิชาการยังชี้ชัดในความหมายไม่ได้โดยง่าย เพราะยังตกลงกันไม่ได้ แต่พอสรุปได้ว่าองค์กรที่มีประสิทธิภาพที่จึงเป็นเรื่องของความสำเร็จขององค์กรในการกระทำการต่าง ๆ ตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ องค์กรที่มีประสิทธิภาพที่สูงจึงเป็นองค์กรที่ประสบความสำเร็จสูงในการปฏิบัติงานตามเป้าหมาย ในทางตรงกันข้ามองค์กรที่มีประสิทธิผลต่ำจึงเป็นองค์กรที่ไม่ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายตามที่ได้ตั้งเอาไว้ ดังนั้นประสิทธิผลขององค์กร จึงเป็นเรื่องของการหาคำตอบว่าองค์กรที่ศึกษานั้นได้ดำเนินไปให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้สำเร็จแค่ไหน”

มัญญ วงศ์นารี (2524) ได้แสดงทัศนะไว้ว่า เกณฑ์ในการวินิจฉัยประสิทธิผลขององค์กร คือความร่วมมือช่วยกันทำงาน โดยมุ่งหมายและความรู้สึกเป็นอิสระในการเสนอข้อคิดเห็นจากความรู้สึกของตนในการแก้ปัญหาอันจะเป็นการปฏิบัติที่มุ่งต่อผลอย่างแท้จริงและบรรยากาศการปฏิบัติงานเป็นแบบให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือเกื้อกูลไปอย่างอิสระ โดยเต็มใจและไม่ถูกบังคับ

ดังนั้น ลักษณะขององค์กรที่มีประสิทธิผล ต้องมีลักษณะดังนี้

1. มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในองค์กร สามารถผสมผสานความต้องการสมาชิกได้
2. การปรับตัวขององค์กรให้สอดคล้องกับสภาพที่แวดล้อมที่ยืดหยุ่น
3. การปรับตัวขององค์กรให้สอดคล้องกับสภาพที่สังคมไทย
4. ผลผลิตที่สูงขององค์กร

Etzioni (1964, p.8 อ้างถึงใน รจเรข ไตวนิชย์, 2550 หน้า 24) ได้ให้ความหมายของประสิทธิผลว่า หมายถึง ขนาดของความสามารถขององค์กรในการที่จะสามารถทำงานให้บรรลุเป้าหมายต่างๆ ที่กำหนดไว้

2. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับประสิทธิผล

วัตรฐ อัจหาญ (2542, บทคัดย่อ) เสนอความคิดที่เกี่ยวกับการวัดประสิทธิผลว่าสามารถทำได้ดีที่สุดด้วยการพิจารณาแนวคิดที่สัมพันธ์ 3 ประการ คือ

1. การบรรลุเป้าหมายให้ได้สูงสุด (Goal Optimization) ซึ่งการศึกษาในเรื่องเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ขององค์กร เป็นการได้มาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ในเรื่องคน เงิน เทคโนโลยี เทาที่เป็นไปได้ในการปฏิบัติตาม
2. แนวความคิดด้านระบบ (System Perspective) เป็นแนวคิดที่สัมพันธ์กันกับแนวทางแรก การวิเคราะห์ในแง่ของระบบพิจารณาเป้าหมายในฐานะที่ไม่ใช่อยู่ในสภาพที่นิ่งอยู่กับที่แต่เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา ตามวงจร (Cyclic) ของเป้าหมายขององค์กรดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความเป็นระบบขององค์กร

3. การเน้นเรื่องพฤติกรรมแนวความคิดการบรรลุเป้าหมายให้ได้สูงสุด เน้นบทบาทของพฤติกรรมของบุคคลในองค์กรที่มีต่อความสำเร็จขององค์กรในระยะยาว

Hick (1967) มีแนวคิดที่เกี่ยวกับความเชื่อมโยงขององค์ประกอบพื้นฐานขององค์กรอันนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ร่วมขององค์กร ซึ่งองค์ประกอบพื้นฐาน คือ องค์กรต้องมีตัวบุคคล (Person) ซึ่งหมายถึงสมาชิกภายในองค์กรและบุคคลเหล่านี้ต้องมีปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ต่อกันในทางใดทางหนึ่ง ซึ่งการปฏิสัมพันธ์ดังกล่าวมักจะเป็นไปในลักษณะของการรับคำสั่งหรือถ่ายทอดโดยอาศัยโครงสร้างในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง โดยทุกคนในองค์กรมีวัตถุประสงค์ส่วนตัวอันเป็นเหตุจูงใจในการปฏิบัติงาน และมีความคาดหวังว่าความร่วมมือปฏิบัติงานในองค์กรจะเป็นหนทางที่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ส่วนตัวได้ และจะนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ร่วมขององค์กรได้ในที่สุด

Caplow (1964, p. 89) เสนอว่าประสิทธิผลขององค์กรควรวัดจากตัวแปร 4 ตัว คือ

1. ความมั่นคง หมายถึง ความสามารถในการรักษาโครงสร้างขององค์กรไว้
2. ความผสมผสาน หมายถึง ความสามารถขององค์กรในการหลีกเลี่ยงการขัดแย้งระหว่างสมาชิกในองค์กร
3. ความสมัครใจ หมายถึง ความสามารถในการจัดให้มีการพึงพอใจสำหรับสมาชิก
4. ความสำเร็จ หมายถึง ผลรวมสุทธิของกิจกรรมขององค์กร

Hoy and Miskel (1972, p. 96) ได้กำหนดเกณฑ์ในการประเมินประสิทธิผลขององค์กรโดยพิจารณาจาก

1. ปริมาณและคุณภาพที่ของผลผลิต
2. ประสิทธิภาพที่
3. ความสามารถในการปรับตัว
4. ความสามารถในการยืดหยุ่น

Gibson and Other (1982, p. 27) ได้ทำการศึกษาและกำหนดเกณฑ์ในการประเมินประสิทธิผลขององค์กรโดยใช้หลายเกณฑ์ ดังนี้

1. ความสามารถในการผลิต
2. ประสิทธิภาพที่
3. ความพึงพอใจ
4. ความสามารถในการปรับตัว
5. การพัฒนาและการอยู่รอด

พรชัย เชื้อชูชาติ (2546, หน้า 33) ได้เสนอความคิดในการวัดประสิทธิผลขององค์กรโดยพิจารณาจาก

1. การปรับตัวเข้ากับสภาพที่แวดล้อม (Adaptation)
2. การบรรลุเป้าหมาย (Goal Attainment)
3. การบูรณาการ (Integration)
4. การคงไว้ซึ่งระบบค่านิยม (Latency)

Hoy and Miskel (1991, p. 384) ได้เสนอแนวคิดในการประเมินประสิทธิผลขององค์กรโดยพิจารณาจาก

1. ความสามารถในการปรับเปลี่ยน
2. การบรรลุเป้าหมาย
3. ความพึงพอใจ
4. ความสนใจในชีวิต

จากที่ได้รวบรวมแนวความคิดที่เกี่ยวกับประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน ผู้วิจัยได้จำแนกประสิทธิผลในการปฏิบัติงานขององค์กรควรประเมินการปฏิบัติงานจนบรรลุเป้าหมายผลสำเร็จ โดยแบ่งเป็น 6 ด้าน 1. สามารถทำงานที่รับผิดชอบเสร็จเรียบร้อยภายในเวลาที่กำหนด 2. สามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายมาได้ตามเป้าหมาย 3. ความ

ผิดพลาดในการปฏิบัติงานมีน้อยลง 4. มีทัศนคติที่ดีต่อการปฏิบัติงาน 5. ใช้เวลาและทุ่มเท
ใจกับการปฏิบัติงาน 6. สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในหน่วยงานที่ได้ลุล่วง

3. แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินประสิทธิผล

พิทยา บวรพัฒนา (2544, หน้า 184-191) กล่าวว่า วิธีวัดและประเมิน
ประสิทธิผลขององค์กรมีอยู่ 4 วิธีด้วยกัน คือ

1. วิธีวัดประสิทธิผลขององค์กรจากความสามารถขององค์กรในการ
บรรลุเป้าหมาย (The goal-attainment approach) ถือหลักว่าประสิทธิผลขององค์กรน่าจะ
วัดได้จากความสามารถขององค์กรในการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร เช่น
พ่อค้าขายมีกำไร นักกีฬาเล่นกีฬาชนะ หมอรักษาคนไข้หาย ตำรวจจับขโมยได้ อื่นๆ
ข้อสังเกตคือคำว่าเป้าหมายในที่นี้ หมายถึงเป้าหมายที่แท้จริงขององค์กร ซึ่งมีความ
แตกต่างจากวิธีการดำเนินการให้บรรลุเป้าหมาย ทีมฟุตบอลที่ผู้เล่นสามารถเล่นได้
สวยงามยิงลูกอันตรายได้หลายลูกแต่กลับเล่นแพ้ อย่างนี้ถือว่าทีมฟุตบอลนั้นไม่บรรลุ
เป้าหมายที่แท้จริงถึงแม้ว่าทีมนั้นอาจจะบรรลุเป้าหมายที่ต้องการเล่นให้สวยงาม และยัง
ลูกอันตรายได้หลายลูก

เราจะสามารถใช้วิธีวัดประสิทธิผลขององค์กรจากความสามารถในการ
บรรลุเป้าหมายได้ต่อเมื่อ ลักษณะขององค์กรและเป้าหมายนั้น มีลักษณะตามข้อ
สมมติฐาน 5 ประการ กล่าวคือ

- 1.1 องค์กรที่เราศึกษานั้นในความเป็นจริงมีเป้าหมายที่แท้จริง
- 1.2 เราสามารถมองเห็นและเข้าใจเป้าหมายเหล่านั้น
- 1.3 จำนวนเป้าหมายที่แท้จริงขององค์กรควรมีปริมาณไม่มากจนเกิน
ความสามารถที่เราจะวัดได้
- 1.4 ต้องมีความเห็นพ้องต้องกันในเป้าหมายที่แท้จริงเหล่านั้นและ
- 1.5 เราต้องสามารถวัดได้ว่าองค์กรกำลังบรรลุเป้าหมายได้แค่ไหน
เมื่อไหร่ อย่างไร

2. วิธีวัดประสิทธิผลขององค์กรโดยใช้ความคิดระบบ (The system
approach) การใช้หลักการวัดประสิทธิผลขององค์กรจากเป้าหมายขององค์กรนั้น ทำให้
นักวิชาการพงศาวดารสนใจไปที่ปัจจัยนำออกขององค์กร การนำเอาความคิดระบบมา
อธิบายองค์กรทำให้เราตระหนักว่า ยังมีส่วนอื่นขององค์กรนอกจากปัจจัยนำออกที่มี
ความสำคัญต่อองค์กร และถ้าเราหันมาวัดประสิทธิผลขององค์กรจากส่วนอื่นๆ ของ

องค์กร เช่น ปัจจัยนำเข้า กระบวนการแปรรูปปัจจัยนำเข้าให้เป็นปัจจัยนำออกแล้ว จะทำให้เราสามารถสร้างเกณฑ์การวัดประสิทธิผลเกณฑ์ใหม่ขึ้น ดังนั้น จึงได้เสนอให้วัดประสิทธิผลขององค์กรโดยคำนึงถึง

2.1 ความสามารถขององค์กรในการหาปัจจัยนำเข้า เช่น ทรัพยากรเงินทุนและคน ที่จำเป็นต่อการผลิตปัจจัยนำออก โดยเฉพาะอย่างยิ่งความสามารถขององค์กรในการหาปัจจัยนำเข้าใหม่มาทดแทนปัจจัยนำเข้าเดิมที่ได้ใช้หมดไป เช่น หางบประมาณใหม่ หาสมาชิกใหม่ เพื่อมาแทนที่สมาชิกที่ลาออกและปลดเกษียณ หาข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการที่เปลี่ยนแปลงไปของลูกค้า

2.2 ความสามารถขององค์กรในการแปรสภาพที่ปัจจัยนำเข้าให้กลายเป็นปัจจัยนำออก

2.3 ความสามารถขององค์กรในการอยู่รอดท่ามกลางสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง ในแง่นี้องค์กรที่มีประสิทธิผล คือ องค์กรที่สามารถสร้างและรักษาความเข้าใจอันดีกับบุคคลและหน่วยงานต่างๆ ในสภาพที่แวดล้อม เช่น องค์กรมีความสัมพันธ์ที่ดีกับลูกค้าประจำ ผู้จัดหาปัจจัยนำเข้า หน่วยงานของรัฐบาลและบุคคลต่างๆ ที่มีอำนาจสามารถสร้างความเสียหายต่อการดำเนินงานขององค์กรได้

2.4 ความสัมพันธ์แบบพึ่งพาระหว่างส่วนต่างๆ ขององค์กร ถ้าส่วนหนึ่งส่วนใดทำงานได้ไม่ดีแล้วจะส่งผลกระทบต่อการทำงานของส่วนอื่นๆ ด้วย

3. วิธีวัดประสิทธิผลขององค์กรโดยดูจากความสามารถขององค์กรในการชนะใจผู้มีอิทธิพล (The strategic-constituencies) ข้อสมมติฐานที่ว่าองค์กรได้รับความกดดันและข้อเรียกร้องจากกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ ในสภาพที่แวดล้อมตลอดเวลา ในจำนวนบุคคลและกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ เหล่านี้มีเฉพาะบางส่วนเท่านั้นที่มีความสำคัญยิ่งต่อองค์กร เพราะเป็นบุคคลและกลุ่มที่มีอิทธิพลสามารถกำหนดความเป็นความตายขององค์กรได้ ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่าบุคคลและกลุ่มดังกล่าวสามารถควบคุมทรัพยากรต่างๆ ที่จำเป็นต่อการอยู่รอดขององค์กร ดังนั้น นักวิชาการจึงถือหลักว่าองค์กรที่มีประสิทธิผลได้แก่ องค์กรที่มีสายตาแหลมคมสามารถมองว่าบุคคลและกลุ่มผลประโยชน์ใดในสภาพที่แวดล้อมที่มีความสำคัญต่อองค์กร และยังคงเป็นองค์กรที่สามารถชนะใจบุคคลและกลุ่มผลประโยชน์ที่สำคัญไม่ดำเนินการขัดขวางการปฏิบัติงานขององค์กร องค์กรที่เอาตัวรอดอยู่ได้ จะเป็นองค์กรที่กำหนดเป้าหมายขององค์กรให้สอดคล้องกับความต้องการของ

บุคคลและกลุ่มผลประโยชน์ในสภาพที่แวดล้อมซึ่งมีอำนาจควบคุมทรัพยากรที่จำเป็นต่อความอยู่รอดขององค์กร

4. วิธีวัดประสิทธิผลขององค์กรจากค่านิยมที่แตกต่างกันของสมาชิกองค์กร (The Competing-values approach) เกณฑ์วัดประสิทธิผลขององค์กรที่จะใช้ขึ้นอยู่กับว่าใครมีตำแหน่งอะไร และมีผลประโยชน์อย่างไร ดังนั้น จึงเป็นเรื่องธรรมดาที่องค์กรจะมีเป้าหมายซึ่งขัดแย้งกัน เพราะบุคคลทั้งหลายที่กำหนดเป้าหมายขององค์กรนั้นต่างมีค่านิยมที่แตกต่างกัน ด้วยเหตุนี้ การวัดประสิทธิผลขององค์กรจึงต้องพิจารณาค่านิยมต่างๆ ของผู้ประเมินผลองค์กร ซึ่งจะเป็นผู้เลือกว่าจะใช้มาตรวัดประสิทธิผลขององค์กรแบบไหน ตัวอย่างเช่น สมาชิกองค์กรสาธารณะที่อยู่ในฝ่ายต่างกัน (ฝ่ายบริหารงานระดับสูง ฝ่ายนักบริหารงานระดับกลาง ฝ่ายนักปฏิบัติงานหลัก ฝ่ายสนับสนุน ฝ่ายเสนาธิการ) จะมีความเห็นที่แตกต่างกันเกี่ยวกับการใช้เกณฑ์ วัดประสิทธิผลขององค์กร

เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี (2551, หน้า 102-103) กล่าวว่า การประเมินผลหรือการวัดประสิทธิผลการปฏิบัติงาน แบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท ตามระยะเวลาที่ทำการประเมิน

1. การประเมินระหว่างการดำเนินงาน เป็นประเมินเพื่อติดตามดูผลผลิตของโครงการในขณะที่โครงการนั้นๆ กำลังดำเนินอยู่ การประเมินประเภทนี้ให้ข้อมูลเชิงวิเคราะห์ที่จำเป็นแก่ผู้จัดการโครงการและผู้ตัดสินใจเพื่อปรับนโยบาย วัตถุประสงค์ ตลอดจนการจัดการทรัพยากรของโครงการ ผลจากการประเมินระหว่างดำเนินการนี้อาจจะให้สารสนเทศที่เป็นประโยชน์สำหรับการวางแผนโครงการใหม่ได้ด้วย
2. การประเมินเมื่อสิ้นสุดโครงการ เป็นการประเมินเพื่อวิเคราะห์ผลผลิตทั้งหมดที่เกิดขึ้นเมื่อสิ้นสุดโครงการ การประเมินประเภทนี้จะให้สารสนเทศที่จำเป็นทั้งหมด ผู้ตัดสินใจและวางแผน สำหรับใช้เพื่อการวางแผนโครงการใหม่ และเพื่อเป็นแนวทางการประเมินในอนาคตต่อไป
3. การประเมินย้อนหลัง เป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบย้อนหลังเมื่อโครงการสิ้นสุดไปแล้วในช่วงระยะเวลาหนึ่งว่า มีผลกระทบจากโครงการหรือไม่อย่างไร

4. ความหมายของการประเมินประสิทธิผลการปฏิบัติงาน

การประเมินผลการปฏิบัติงาน ได้มีนักวิชาการทั้งในประเทศและต่างประเทศให้ความหมาย แนวคิด และคำจำกัดความ ไว้หลายความหมายด้วยกัน ซึ่งได้รวบรวมและสรุปมาได้ดังต่อไปนี้

Armstrong (2012, p. 322, อ้างถึงใน สิริินยา เสียงเลิศ, 2558, หน้า 61) ได้กล่าวว่า การประเมินผลการปฏิบัติงาน หมายถึง กระบวนการเชิงระบบเพื่อการปรับปรุงผลงานในระดับบุคคล ระดับทีม และระดับองค์กร การบริหารผลการปฏิบัติงานเป็นกระบวนการพัฒนาขั้นต้น มีวัตถุประสงค์เพื่อการปรับปรุงประสิทธิภาพที่การปฏิบัติงานและเพื่อพัฒนาบุคคล ปัจเจกบุคคลและเป็นกลุ่มบุคคล

Dessler (2002, p. 165, อ้างถึงใน กัลยารัตน์ ธีระธนชัยกุล, 2557, หน้า 205-206) ได้นิยามความหมายของการประเมินผลการปฏิบัติงานไว้ว่า การประเมินผลการปฏิบัติงาน หมายถึง การทบทวน การประเมินผลงานของบุคลากรในปัจจุบันหรือในอดีตตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของบุคลากรแต่ละคน การประเมินการปฏิบัติงานได้ถูกตั้งสมมติฐานว่า มาตรฐานการปฏิบัติงานและสิ่งที่เกี่ยวข้องได้ถูกกำหนดไว้แล้ว ผู้บังคับบัญชาต้องให้ข้อมูลแก่บุคลากร ทั้งนี้เพื่อช่วยเหลือบุคลากรที่ถูกประเมินและกำจัดช่องว่างการประเมินผลการปฏิบัติงานหรือการดำเนินการต่อไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้

สุนันทา เลาวหนันท์ (2556, หน้า 281) ได้อธิบายความหมายของการประเมินของการปฏิบัติงานอย่างครอบคลุมว่า การประเมินผลการปฏิบัติงาน หมายถึง กระบวนการที่ผู้บริหารใช้เพื่อตรวจสอบสมรรถภาพที่การปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงานว่ามีประสิทธิภาพที่เพียงใด โดยการเปรียบเทียบผลงานที่ปฏิบัติได้กับวัตถุประสงค์หรือเกณฑ์ที่ตั้งไว้ รวมถึงการมีการให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้ปฏิบัติงานเพื่อใช้ในการปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้น

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า การประเมินผลการปฏิบัติงาน คือ ระบบการประเมินผลต่อบุคลากร อันเกี่ยวเนื่องมาจากผลการปฏิบัติงาน โดยอาศัยหลักเกณฑ์และวิธีการต่างๆ อย่างปราศจากอคติใดๆ ทั้งนี้เพื่อการดำเนินการตัดสินใจ วินิจฉัย ปรับปรุง ส่งเสริม และพัฒนาบุคลากรให้มีคุณภาพที่มากยิ่งขึ้น จนเป็นที่พึงพอใจ และเป็นการเปิดโอกาสให้บุคลากรเห็นช่องทางความก้าวหน้าของเขาซึ่งจะส่งผลให้องค์กรเจริญเติบโต ปกติผู้บังคับบัญชาตามสายงานโดยตรงจะเป็นผู้ประเมินและ

พิจารณาทบทวน โดยมีผู้บังคับบัญชาที่เหนือขึ้นไป ดังนั้น ไม่ว่าใครก็ตามที่ประเมินคนอื่น คนคนนั้นก็จะถูกประเมินด้วยเหมือนกัน ว่าที่ตนประเมินไปนั้นถูกต้องเชื่อถือได้เพียงไรด้วย จึงกล่าวได้ว่า ผู้ประเมินจะถูกประเมินโดยผู้บังคับบัญชาระดับสูงๆ ขึ้นไป เป็นทอดๆ ยกเว้นผู้ที่มิได้เป็นผู้บังคับบัญชา

5. ความสำคัญของการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร

การประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรมีความสำคัญดังนี้ (กัลยารัตน์ ธีระชนชัยกุล, 2557, หน้า 207-208)

1. องค์กรที่จัดตั้งขึ้นมาเพื่อหวังที่จะให้องค์กรมีความเจริญก้าวหน้า ฉะนั้นบุคลากรที่รับเข้ามาทำงานควรเป็นบุคคลที่มีคุณภาพที่ได้มาตรฐาน ซึ่งสิ่งนี้จะรู้ได้ ต้องมีกระบวนการตรวจสอบประเมินผลว่าบุคลากรที่ตนรับเข้ามาอยู่ในระดับใดมีคุณภาพ ที่ถึงระดับที่จะพัฒนาองค์กรไปในจุดที่ตั้งไว้หรือไม่เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานได้รับรู้ถึงความก้าวหน้าในการดำรงตำแหน่งงานในสายงานดังกล่าว ซึ่งจะจัดออกมาในรูปของ เส้นทางเดินของงาน (Career Path) ทั้งนี้เพื่อก้าวไปสู่การพัฒนาสายงาน (Career Development) ในองค์กรอย่างเหมาะสมเป็นระบบ และเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานโดยตรงในการที่ได้วางแผนชีวิตการปฏิบัติงานของตนเพื่ออนาคตที่ก้าวหน้า
2. องค์กรทั้งหลายปรารถนาที่จะทำให้เงินทุกบาทที่ตนลงทุนไปได้ถูกใช้ อย่างคุ้มค่าเพราะองค์กรมีการวางแผนสายงาน (Career Planning) ทุกครั้งที่มีการรับบุคลากรใหม่เข้ามาในองค์กรจะต้องพิจารณาว่าบุคลากรที่รับเข้ามาเป็นบุคลากรที่มีคุณภาพที่สามารถเติบโตก้าวสู่ระดับสูงขึ้นไปในสายงานนั้นๆ หรือไม่ ฉะนั้น เพื่อความอยู่รอดและความมั่นคงขององค์กร องค์กรจึงจำเป็นต้องแสวงหาวิธีการที่มาประเมินผลว่าบุคลากรที่ตนรับเข้ามามีความเหมาะสมอยู่ในระดับที่เรียกว่าคุ้มค่าแก่เงินที่ลงทุนไปหรือไม่
3. ในองค์กรใดๆ จะมีลักษณะไม่คงที่หรือตายตัวตลอด ความจำเป็นที่ ต้องมีการขยายลักษณะงานย่อมเกิดขึ้นในองค์กรต่างๆ ฉะนั้นจำนวนบุคลากรจึงต้องมีการเพิ่มและมีการลดในตำแหน่งต่างๆ จากสภาพที่การณดังกล่าว องค์กรจำเป็นต้องแสวงหามาตรการในการตัดสินใจว่าใครควรอยู่ในตำแหน่งใด ดังนั้นการประเมินผลบุคลากรจึงเข้ามามีบทบาทสำคัญที่จะเนครื่องมือชี้ให้ผู้บริหารระดับสูงรู้ว่าบุคลากรจึงเข้า มีบทบาทสำคัญที่จะเป็นเครื่องมือชี้ให้ผู้บริหารระดับสูงรู้ว่าบุคลากรคนใดมีความเหมาะสม สายงานระดับต่างๆ

4. ธรรมชาติของมนุษย์ทั่วไปต้องรู้ผลการกระทำของตนว่าเป็นที่พึงพอใจของผู้อื่นมากน้อยเพียงใดซึ่งตรงกับหลักจิตวิทยาของ Thorndike ที่เรียกว่ากฎแห่งผล (Laws of effect) ดังนั้นตัวบุคคลเองก็ปรารถนาที่จะทราบว่า การปฏิบัติงานของตนอยู่ในระดับใดเช่นกัน

5. ธรรมชาติของมนุษย์อีกประการหนึ่ง คือ เมื่อทำงานไปนานๆ จะเกิดความเฉื่อยชา ฉะนั้นการประเมินผลบุคลากรจะเป็นวิธีการจะเป็นวิธีการหนึ่งที่มากระตุ้นบุคลากรให้ตื่นตัวเอาใจใส่ในงานที่ตนกระทำอย่างสม่ำเสมอ

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ประสิทธิภาพ หมายถึง พฤติกรรมขององค์กรในการใช้ทรัพยากร หรือสมรรถนะขององค์กรในการกำหนดผลลัพธ์ และผลของกิจกรรมที่ชัดเจน โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ที่หน่วยงาน หรือผู้ปฏิบัติงานจะทำให้บรรลุผล ซึ่งการวัดประสิทธิภาพขององค์กรนั้นดูจากความสามารถขององค์กรในการชนะใจผู้มีอิทธิพล

ดังนั้น ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงหมายถึง พฤติกรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการขยะ ซึ่งประกอบด้วย 3 ด้าน ดังนี้ 1. ด้านกระบวนการให้บริการ 2. ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ 3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในการบริการ โดยคำนึงถึงทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

แนวคิดเกี่ยวกับอิทธิพลของความรู้

ความรู้เป็นสิ่งที่เป็นสารสนเทศ ที่มีความสำคัญและทรงอิทธิพลกว่าสิ่งอื่นๆ เพราะสื่อความรู้ สามารถถ่ายทอดสาระ ความรู้ ข้อมูลข่าวสาร และความเคลื่อนไหวของสังคม เศรษฐกิจ การศึกษา ข้อมูลข่าวสาร ไปให้ผู้คนจำนวนมากได้รับรู้ในเวลาเดียวกัน ความรู้สามารถเข้าถึงประชาชนได้ทุกหมู่เหล่าและมีบทบาทในสังคมเพิ่มมากขึ้นทุกที โดยการแทรกตัวเองเข้าไปในทุกสถาบันย่อยของสังคม ไม่ว่าจะเป็นสถาบันการเมือง สถาบัน เศรษฐกิจ สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา และวัฒนธรรม แม้กระทั่ง สถาบันครอบครัว และเพื่อน (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2543, หน้า 36)

ประเภทของอิทธิพลจากสื่อความรู้

1. อิทธิพลที่มีต่อการดำเนินชีวิต

1.1 อิทธิพลทางการบันเทิง รายการบันเทิงเป็นรายการที่มุ่งให้ประชาชนผู้ชมรายการมีความสนุกสนานเพลิดเพลิน เป็นการผ่อนคลายความเครียด

1.2 อิทธิพลทางการเมือง เป็นแหล่งข้อมูลทางการเมืองสำหรับประชาชนในขณะเดียวกันก็เป็นสื่อกลางในการถ่ายทอดประชามติทางการเมืองของประชาชนสะท้อนกลับไปยังรัฐบาล เป็นเครื่องมือหรือสื่อกลางของรัฐบาลในการถ่ายทอดนโยบาย และการดำเนินงานของรัฐบาล

1.3 อิทธิพลทางการขายและโฆษณาสินค้า ช่วยให้พนักงานธุรกิจและเจ้าของโรงงานอุตสาหกรรมขายสินค้าได้เพิ่มขึ้น เพราะสามารถแสดงสินค้าและสาธิตการใช้งานให้ผู้ชมได้เห็นอย่างจริงจัง

1.4 อิทธิพลทางวัฒนธรรม ช่วยในการถ่ายทอดมรดกทางสังคม คือ ทำหน้าที่ถ่ายทอดความคิดเห็น ความเชื่อ และค่านิยม ในช่วงยุคหนึ่งไปสู่อีกยุคหนึ่งนอกจากนี้ยังมีบทบาทในการเป็นสื่อในการแสวงหาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมไทยได้อีกด้วย

2. อิทธิพลที่มีต่อการพัฒนา

2.1 พัฒนาแนวคิดเพื่อแก้ปัญหา ความรู้สามารถเสนอเรื่องราวข่าวสารต่างๆ รายงานให้ประชาชนทราบและเข้าใจ ความรู้จึงมีบทบาทช่วยปลูกให้คนคิด วิเคราะห์ วิจัยและแสดงประชามติ และช่วยกันแก้ปัญหาต่างๆ ได้ตามความเหมาะสม

2.2 พัฒนานโยบายของรัฐ รัฐจำเป็นต้องกำหนดนโยบายการสื่อสารมวลชนให้ชัดเจนและเหมาะสม ซึ่งอาจมีทั้งการส่งเสริมให้อิสระแก่ความรู้ และในขณะเดียวกันก็ต้องควบคุมการปฏิบัติงานให้อยู่ในกรอบของความชอบธรรมยุติธรรมไม่รุกรอนเสรีภาพที่และสถานภาพที่ของผู้อื่น

3. อิทธิพลต่อการสร้างสรรค์ความรู้

ในบรรดาสื่อด้านความรู้ ที่มีบทบาทสำคัญในการให้การศึกษา ความรู้เป็นสื่อชนิดหนึ่งซึ่งสามารถให้ความรู้แก่ประชาชนได้ทุกรูปแบบ เนื่องจากความรู้มีลักษณะเด่นดังนี้

3.1 เป็นเครื่องมือที่จะเข้าถึงคนหมู่มากได้พร้อมๆ กัน โดยสะดวกและประหยัด

3.2 เป็นการผสมผสานส่วนที่ดีที่สุด ทุกช่องทางการสื่อสาร เช่น วิทยุ และภาพที่ยนตร์เข้าด้วยกัน รวมถึงสื่อการเรียนการสอนอื่นๆ

3.3 เป็นเครื่องมือที่เสนอความคิดเห็นที่สำคัญ สร้างทัศนคติ ให้ข่าวสารที่สำคัญโดยไม่จำเป็นว่าผู้รับสารจะต้องมีความสามารถในการอ่าน

3.4 ความรู้ช่วยให้เกิดการปรับปรุงพัฒนาทางสังคมที่สำคัญ

3.5 มีความปัจจุบันทันด่วน สามารถดึงดูดความสนใจและก่อให้เกิดการเรียนรู้สูง

3.6 ความรู้สามารถนำเอาอุปกรณ์การศึกษาอื่นๆ ที่เป็นจริง และอื่นๆ เข้ามาใช้ร่วมกันได้โดยสะดวก ทำให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาได้ดีขึ้น

ในฐานะสื่อความรู้เพื่อการพัฒนา ความรู้จึงมีบทบาทโดยตรงต่อการยกระดับการศึกษาของประชาชนในด้านต่างๆ ให้สูงขึ้น กล่าวคือ

1. ความรู้มีบทบาทในการแพร่กระจายความรู้ไปสู่คนทุกระดับ ทำให้ประชาชนสามารถนำความรู้ดังกล่าวไปใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน

2. ความรู้ช่วยให้ประชาชนเกิดความคุ้นเคยต่อเรื่องราวต่างๆ ที่เกี่ยวกับกิจการต่างๆ ของสังคมและประเทศชาติ เป็นการกระตุ้นให้คนในชาติเกิดความสามัคคี และสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในกิจการสาธารณะได้อย่างมีระเบียบแบบแผน

3. ความรู้ช่วยส่งเสริมให้ประชาชนมีการกินดีอยู่ดี โดยการเรียนรู้ในเรื่องต่างๆ ที่นำเสนอผ่านสื่อต่างๆ ทุกช่องทาง แล้วนำไปประยุกต์ตามวิถีทางที่มีความเหมาะสมกับตนเองทำให้เกิดการเพิ่มพูนรายได้และทำให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นจากงานวิจัยนี้พบว่าแนวคิดนี้มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของประชาชน ในการให้ความบันเทิง ที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนได้แก่ ปลูกให้คนคิด วิเคราะห์ วิวิจารณ์ แสดงประชามติ ส่วนอิทธิพลต่อการสร้างสรรค์ความรู้ ซึ่งรายการความรู้ สามารถให้ความรู้แก่ประชาชนได้ทุกรูปแบบ และทำให้ประชาชนสามารถนำความรู้ต่างๆ ไปใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน

บริบทของอำเภอพรณานิคม จังหวัดสกลนคร

ประวัติอำเภอพรณานิคม จังหวัดสกลนคร

เมื่อ พ.ศ. 2385 ในสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชการที่ 3 เจ้าลี เจ้าอินทร์ และเจ้านวล สามพี่น้องลูกชายของเจ้าเมืองวังอ่างคำ ได้อพยพข้ามโขงมาทางบ้านหนองเชียงสือ แขวงเมืองสกลนคร ครั้นมาที่บ้านเปือยที่ตำบลวังยางในปัจจุบัน ได้หยุดพักนักอยู่ชั่วคราวก็ต้องอพยพต่อ เพราะสถานที่นั้นเป็นที่ลุ่มมากกว่าที่ดอน ชาวบ้านวังยางได้เรียกสถานที่นั้นว่า ท่าพรรณา เพราะอยู่ใกล้ลำห้วยอุ้น ทางข้ามไปบ้านหนองหวาย

เมื่ออพยพถึงบ้านพังพร้าว เห็นว่าเป็นสถานที่อันเหมาะสม จึงตั้งแหล่งพัก ส่วนอีกกลุ่มหนึ่ง ได้ไปตั้งหลักแหล่งอยู่ที่บ้านม่วงไข่

เมื่อ พ.ศ. 2387 พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ยกฐานะ บ้านพังพร้าว ขึ้นเป็นเมืองพรณานิคม จังหวัดสกลนคร โดยพระเสนาณรงค์ คนที่ 4 ได้รับแต่งตั้งเป็นนายอำเภอคนแรกของอำเภอพรณานิคม

ที่ตั้ง

ที่ว่าการอำเภอพรณานิคม จังหวัดสกลนคร ตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ 2 ตำบลพรรณา อยู่ทางทิศตะวันตกของจังหวัดสกลนคร ห่างจากจังหวัดสกลนคร 39 กิโลเมตร อำเภอพรณานิคม จังหวัดสกลนคร มีพื้นที่ทั้งหมด 673.798 ตารางกิโลเมตรหรือประมาณ 421,142 ไร่

อาณาเขต

ทิศเหนือติดต่อกับ อำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร และอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม

ทิศใต้ ติดต่อกับ อำเภอกุดบาก และอำเภอนิคมน้ำอูน จังหวัดสกลนคร

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ อำเภอพังโคน จังหวัดสกลนคร

ด้านสังคมและการปกครอง

ประชากรทั้งสิ้น 79,445 คน 24,815 ครัวเรือน ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ

การปกครอง

เขตการปกครอง แบ่งเป็น 10 ตำบล 135 หมู่บ้าน

เทศบาลตำบล 8 แห่ง องค์การบริหารส่วนตำบล 3 แห่ง แยกเป็นตำบล

ดังนี้

เทศบาลตำบลพรรณานิคม และ

เทศบาลตำบลพรรณานิคม 13 หมู่บ้าน

เทศบาลตำบลไร่ 16 หมู่บ้าน

เทศบาลตำบลวังยาง 13 หมู่บ้าน

เทศบาลตำบลนาหัวบ่อ 19 หมู่บ้าน

องค์การบริหารส่วนตำบลบะฮี 10 หมู่บ้าน

องค์การบริหารส่วนตำบลช้างมิ่ง 18 หมู่บ้าน

องค์การบริหารส่วนตำบลเชิงชุม 10 หมู่บ้าน

เทศบาลตำบลสว่าง 13 หมู่บ้าน

เทศบาลตำบลพอกน้อย 12 หมู่บ้าน

เทศบาลตำบลนาใน 11 หมู่บ้าน

ส่วนราชการมีดังนี้

ส่วนกลาง 4 หน่วยงาน

ส่วนภูมิภาค 9 หน่วยงาน

ส่วนท้องถิ่น 11 หน่วยงาน

รัฐวิสาหกิจ 3 หน่วยงาน

ธนาคาร 1 แห่ง

สภาพภูมิประเทศ

อำเภอพรรณานิคม ตั้งอยู่สูงจากระดับน้ำทะเล 160 -180 เมตร ทางทิศใต้คาบเกี่ยวกับเทือกเขาภูพาน พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ราบและส่วนหนึ่งอยู่ในเขตชลประทานน้ำจืด

การประกอบอาชีพ

อาชีพหลัก การทำนา รองลงมาได้แก่ ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์ ปลูกพืช

ทรัพยากรธรรมชาติ

ทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญได้แก่

- 1) อุทยานแห่งชาติภูพาน มีเนื้อที่ 52,380 ไร่ อยู่ในพื้นที่ตำบลนาหวาบ่อ
- 2) ป่าสงวนแห่งชาติ กุดโห้-นาใน มีพื้นที่ 40,050 ไร่ อยู่ในพื้นที่ตำบล

นาใน

- 3) ป่าสงวนแห่งชาติโนนอุดม มีพื้นที่ 38,100 ไร่ อยู่ในพื้นที่ตำบลไร่

แหล่งน้ำที่สำคัญได้แก่

1. แหล่งน้ำธรรมชาติ

1) ลำน้ำอุ้น ไหลผ่านตำบลช้างมิ่ง พรรณา สว่าง วังยาง พอกน้อย ซึ่งมีต้นกำเนิดอยู่ที่เทือกเขาภูพาน เดิมอยู่ในเขตอำเภวาริชภูมิ ปัจจุบันอยู่ในเขตอำเภอนิคมน้ำอุ้นและไหลไปบรรจบลำน้ำสงครามในพื้นที่บ้านปากอุ้น อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนมและมีบางเส้นที่สาขาไหลลงสู่หนองหาน อำเภอเมืองสกลนคร

- 2) ห้วยอุ้นเต่า ไหลผ่านตำบลช้างมิ่ง พรรณา และตำบลวังยาง
- 3) ห้วยปลาหาง ไหลผ่านตำบลปะฮี

2. แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น

- 1) คลองส่งน้ำชลประทานน้ำอุ้น
- 2) อ่างเก็บน้ำ 12 แห่ง พื้นที่รับน้ำ 19,080 ไร่
- 3) สถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้า 4 แห่ง พื้นที่รับน้ำ 3,450 ไร่
- 4) บ่อน้ำบาดาล 1,301 บ่อ
- 5) บ่อน้ำตื้น 2,792 บ่อ

การศึกษา

1. โรงเรียนระดับมัธยมจำนวน 7 แห่ง
2. โรงเรียนระดับประถมศึกษา จำนวน 54 แห่ง
3. โรงเรียนเอกชน จำนวน 4 แห่ง
4. สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา จำนวน 1 แห่ง

การศาสนา

1. วัด จำนวน 97 แห่ง
2. โบสถ์คริสต์ จำนวน 4 แห่ง
3. สำนักสงฆ์ จำนวน 12 แห่ง

ศิลปวัฒนธรรม

1. โบราณสถาน จำนวน 1 แห่ง
2. งานประเพณีท้องถิ่นที่สำคัญคือ งานบุญบั้งไฟ บุญพะเหวด บุญประทาย
ข้าวเปลือก สงกรานต์และแข่งเรือ

การสาธารณสุข

1. โรงพยาบาลขนาด 90 เตียง จำนวน 1 แห่ง
2. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพที่ตำบล จำนวน 13 แห่ง

สภาพพื้นที่เศรษฐกิจ

ประชากรมีรายได้เฉลี่ย 50,474.14 บาท/คน/ปี โดยแยกเป็น

1. การเกษตร

- 1) พื้นที่การเกษตรทั้งสิ้น 236,040 ไร่
- 2) ทำนา จำนวน 173,879 ไร่
- 3) ทำสวน จำนวน 26,349 ไร่
- 4) ทำไร่ จำนวน 26,162 ไร่
- 5) เลี้ยงสัตว์ จำนวน 4,090 ไร่
- 6) ปศุศกยางพารา จำนวน 4,665 ไร่
- 7) ประมง จำนวน 895 ไร่

2. การปศุสัตว์

เลี้ยงสัตว์ควบคู่ไปกับการปลูกพืชอาหารสัตว์ส่วนใหญ่จะเลี้ยงตามหัว
ไร่ปลายนาที่สาธารณะและเลี้ยงในครัวเรือน

3. การอุตสาหกรรม

มีโรงงานอุตสาหกรรมจำนวน 2 โรงงาน คือ ตั้งอยู่ที่บ้านบัวน้อย
หมู่ที่ 4 ตำบลสว่าง ดำเนินการเย็บรองเท้าและทำเครื่องหนังและตั้งอยู่ที่บ้านนาใน หมู่ที่ 5
ตำบลนาใน ดำเนินการเย็บนมชกมวย

4. การพาณิชย์

มีธนาคาร จำนวน 1 แห่ง ได้แก่ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์
การเกษตร สาขาพรรณนานาคม

5. การท่องเที่ยว

- 1) พิพิธภัณฑ์พระอาจารย์ฝั้นอาจารโ ตั้งอยู่วัดป่าอุดมสมพร หมู่ที่ 4 ตำบลพรรณานิคม ห่างจากอำเภอ 2 กิโลเมตร
- 2) วัดคำประมง ตั้งอยู่วัดคำประมง ตั้งอยู่หมู่ที่ 4 ตำบลสว่าง ห่างจากอำเภอ 25 กิโลเมตร
- 3) วัดถ้ำขามเทศกเจดีย์ ตั้งอยู่ภูถ้ำขาม บ้านคำข่า หมู่ที่ 4 ตำบลไร่ ห่างจากอำเภอ 21 กิโลเมตร
- 4) วัดพระธาตุภูเพ็ก ตั้งอยู่บ้านภูเพ็ก หมู่ที่ 12 ตำบลนาหัวบ่อ ห่างจากอำเภอ 29 กิโลเมตร
- 5) วัดป่าภูริทัตต์ถิราวาส ตั้งอยู่บ้านหนองผือ หมู่ที่ 2 ตำบลนาใน ห่างจากอำเภอ 27 กิโลเมตร

อัตลักษณ์อำเภอพรรณานิคม

คือ ฝ้ายอมครามเป็นภูมิปัญญาของชาวบ้านโดยเฉพาะเผ่าภูไท ซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ของราษฎรอำเภอพรรณานิคม ซึ่งมีการผลิตในหลายหมู่บ้านเกือบทุกตำบลจึงสมควรเป็นอัตลักษณ์ของอำเภอ เพื่อจะพัฒนาผลิตเป็นสินค้าจำหน่ายและส่งเสริมเป็นแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาฝ้ายอมครามควบคู่ไปกับส่งเสริมการท่องเที่ยวแหล่งอารยธรรม เช่น วัดคำประมง พระธาตุภูเพ็ก วัดถ้ำขามเทศกเจดีย์ พิพิธภัณฑ์พระอาจารย์ฝั้นอาจารโ และ วัดป่าภูริทัตต์ถิราวาส บ้านหนองผือ ตำบลนาใน ซึ่งเป็นวัดที่พระอาจารย์มั่นภูริทัตโตเคยจำพรรษายาวนานที่สุด

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

นิภาภรณ์ พรหมศรี (2556, บทคัดย่อ) ได้ศึกษา เรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลฮางโอง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร” ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.70$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการนำกลับมาใช้ใหม่ ($\bar{x} = 3.79$) รองลงมาคือด้านการคัดแยกขยะมูลฝอย ($\bar{x} = 3.68$) และด้านลดปริมาณขยะมูลฝอย ($\bar{x} = 3.63$) ตามลำดับ

2. ผลการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.06$) คือ ปัจจัยด้านทัศนคติต่อการจัดการขยะมูลฝอย รองลงมาคือด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย ($\bar{x} = 3.74$) และด้านการรับรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย ($\bar{x} = 3.62$)

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยกับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง ($r = 0.723$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

4. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย ของประชาชน พบว่า ปัจจัยด้านการรับรู้มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย ของประชาชนสูง โดยสามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ ดังนี้

$$Y = 0.760 + 0.302 (\text{การรับรู้}) + 0.197 (\text{ทัศนคติ}) + 0.205 (\text{การมีส่วนร่วม})$$

พรรณทิพา พัฒนาริธี (2555, บทคัดย่อ) ได้ศึกษา เรื่อง “ประสิทธิผลการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลเมืองหัวหินตามหลักธรรมาภิบาล” ผลการวิจัยพบว่า

(1) ประสิทธิผลการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลเมืองหัวหินตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับสูงและสัมพันธ์กับปัจจัยลักษณะประชากรของผู้ตอบแบบสอบถาม (2) ประชาชนมีส่วนร่วมในตัดสินใจและการกำหนดนโยบายการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลเมืองหัวหิน (3) ปัญหาอุปสรรค คือ ประชาชนขาดความรู้และขาดจิตสำนึกในการให้ความร่วมมือด้านการจัดการขยะมูลฝอย อาจเป็นเพราะการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารของเทศบาลไปยังประชาชนไม่เพียงพอ (4) ข้อเสนอแนะ ควรปรับทัศนคติของประชาชน โดยให้ความรู้

ประชาชนและนักเรียนในเขตเทศบาล ประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึง เปิดให้มีการประชุมภาคประชาคมและท้องถิ่นเพื่อแก้ไขปัญหาอย่างมีส่วนร่วม จัดระเบียบผู้ประกอบการอาชีพเก็บของเก่า ควรจัดให้มีถังขยะแยกประเภทขยะและนำเศษบัญญัติมาควบคุม ผู้ฝ่าฝืนและลงโทษผู้กระทำความผิดอย่างจริงจัง เพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อย

สมัชชญา หนูทอง (2556, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง “ความรู้และพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของผู้นำท้องถิ่น : กรณีศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอสอยดาวจังหวัดจันทบุรีผลการศึกษาความรู้และพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของผู้นำท้องถิ่น พบว่าผู้นำท้องถิ่นส่วนใหญ่มีระดับความรู้สูง และโดยรวมพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของผู้นำท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย คือ ปฏิบัติเป็นบางครั้ง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้นำท้องถิ่นมีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยด้านการนำขยะมูลฝอยเศษวัสดุหมุนเวียนกลับมาใช้หรือแปรรูปสูงที่สุด รองลงมาคือ ด้านการลดปริมาณขยะมูลฝอย ด้านการนำขยะมูลฝอย วัสดุอุปกรณ์ที่ชำรุดเสียหายมาซ่อมแซม ด้านการหลีกเลี่ยงวัสดุที่ทำลายยาก ส่วนด้านที่ผู้นำท้องถิ่นมีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยต่ำที่สุดคือ ด้านการนำขยะมูลฝอยเศษวัสดุมาใช้ใหม่เมื่อเปรียบเทียบกับเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้และความรู้ที่แตกต่างกัน พบว่า พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย ไม่แตกต่างกัน คือปฏิบัติเป็นบางครั้ง

สิรภัทร เหลลาโกธา (2555, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง “ประสิทธิผลในการปฏิบัติงานด้านขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลกุฎโง้ง อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ซึ่งผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ประสิทธิผลในการปฏิบัติงานด้านขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลกุฎโง้ง ตามความคิดเห็นของประชาชนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้าน ด้านการบริหารจัดการ พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ดานทรัพยากรทางการบริหาร พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ดานความสัมพันธ์กับประชาชน พบว่าอยู่ในระดับมาก และดานเทคนิควิธีการ พบว่าอยู่ในระดับปานกลางผลการเปรียบเทียบประสิทธิผลในการปฏิบัติงานด้านขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลกุฎโง้ง จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ แตกต่างกัน มีความคิดเห็น เกี่ยวกับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน ส่วนประชาชนที่มีเพศ อายุแตกต่างกันมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องนี้ไม่แตกต่างกัน ข้อเสนอแนะจากการวิจัยนี้ คือองค์การบริหาร

สวนตำบลกุฎิโงนครมีวิธีการคัดแยกขยะมูลฝอยที่เป็นพิษและขยะที่นำกลับมาใช้ใหม่โดยมีการประชาสัมพันธ์ตามเสียงตามสายหมู่บ้านแผนพับและผู้นำท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลกุฎิโงนครมีการกำจัดขยะมูลฝอยโดยวิธีการฝังกลบอย่างถูกต้องตามหลักวิธีการ

เกรียงศักดิ์ แก่นลออ (2547, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลสูงเนิน มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการบริหารจัดการขยะมูลฝอยตามความคิดเห็นของบุคลากร ความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารจัดการขยะมูลฝอย และเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนที่มีระดับการศึกษาและระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลสูงเนินแตกต่างกัน กลุ่มตัวอย่าง คือบุคลากรเทศบาล จำนวน 26 คนทำการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมดจากจำนวนประชากร 26 คนและประชาชน จำนวน 364 คนทำการคำนวณขนาดตัวอย่างมาจากจำนวนประชาชน 4,055 คนการเก็บรวบรวมข้อมูลใช้แบบสอบถาม โดยเครื่องมือที่ใช้มีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น .85 และ .80 สำหรับแบบสอบถามจากบุคลากรและประชาชน ตามลำดับ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ F-test (One-way ANOVA) ผลการศึกษา พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการขยะมูลฝอยโดยรวมและเป็นรายด้าน 5 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านการวางแผน ด้านการจัดองค์กร ด้านจัดบุคลากร ด้านงบประมาณ และด้านเทคโนโลยี ประชาชนมีระดับการศึกษาระยะเวลาอาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลสูงเนินต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการขยะมูลฝอยต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และเทศบาลตำบลสูงเนินควรดำเนินการจัดเก็บขยะมูลฝอยให้เป็นประจำสม่ำเสมอทุกวัน เพิ่มเจ้าหน้าที่ในการให้บริการ ให้บริการที่เท่าเทียมกันในทุกพื้นที่ จัดหาภาชนะรองรับขยะมูลฝอยเพิ่มขึ้น ควรมีการวางแผนสร้างจิตสำนึกให้แก่ประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย จัดหาเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ความสามารถในการให้บริการให้เพียงพอ จัดหางบประมาณในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยเพิ่มขึ้น ตลอดจนจัดหาเทคโนโลยีเครื่องจักร + ยานยนต์ที่เหมาะสมและเพียงพอ

กัลยาณี ภูมมาลี (2550, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายอำเภอหนองสูง จังหวัดมุกดาหาร พบว่า พฤติกรรมโดยรวมของนักเรียนในการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับปานกลาง ผลทดสอบสมมุติฐาน พบว่า ความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะมูลฝอย และทัศนคติต่อ

การจัดการขยะมูลฝอย มีความแตกต่างกันต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย อย่างมีนัยสำคัญทาง และการได้รับข้อมูลข่าวสารไม่มีความสถิติที่ระดับ .000 และ .001 ตามลำดับ ส่วนปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ ระดับชั้น เพศ แผนการเรียน อาชีพของบิดามารดา รายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือน และจำนวนสมาชิกในครัวเรือน และการได้รับข้อมูลข่าวสารไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ประเมษฐ์ ห่วงมิตร (2550, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร พบว่าพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร โดยรวมมีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านการนำกลับมาใช้ใหม่ รองลงมาคือ ด้านการลดการเกิดขยะมูลฝอย และด้านการคัดแยกขยะมูลฝอย โดยในด้านการนำกลับมาใช้ใหม่ประชาชนเลือกขยะประเภทกล่องกระดาษ หรือหนังสือพิมพ์เก็บไว้ขาย หรือนำกลับมาใช้ได้ อีก ในด้านการลดการเกิดขยะมูลฝอย ประชาชนเลือกใช้ถุงพลาสติกใส่สิ่งของใบใหญ่เพียงใบเดียวมากกว่าใบเล็กหลายๆ ใบ และในด้านการคัดแยกขยะมูลฝอย ประชาชนมีพฤติกรรมการทิ้งขยะเปียก จะต้องมีถังขยะรองรับเสมอ ผมเปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมการกำจัดขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร พบว่า เพศ อายุ ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชน รายได้ในครอบครัวต่อเดือน จำนวนสมาชิกในครอบครัว และลักษณะที่อยู่อาศัยต่างกัน มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานครแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ .05

วิชุดิ กระตุตนาค (2552, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนต่อการจัดการขยะในชุมชนเกาะล้าน เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการจัดการขยะในชุมชนเกาะล้าน เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี และเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการจัดการขยะในชุมชนเกาะล้าน จำแนกตาม เพศ อายุระดับการศึกษา อาชีพ ภูมิลำเนา ระยะเวลาที่อาศัย และสถานภาพทางสังคม จากชุมชนเกาะล้านจำนวน 375 คน สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ การหาค่า t-test และ One-way ANOVA ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนเห็นด้วยว่าการจัดการขยะอยู่ในระดับพอใช้ คือ ด้านการทิ้งขยะ จากการศึกษาพบว่า ประชาชนเห็นด้วยว่าการจัดการขยะอยู่ในระดับพอใช้ ด้านการจัดการขยะมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิด จากการศึกษา

พบว่า ประชาชนเห็นด้วยว่าการจัดการขยะอยู่ในระดับพอใช้ด้านการรวบรวมขยะ จากการศึกษาพบว่า ประชาชนเห็นด้วยว่าการจัดการขยะอยู่ในระดับพอใช้ด้านการขนถ่าย และขนส่ง จากการศึกษาพบว่า ประเด็นการขนถ่ายขยะจากเกาะล้านไปฝั่งพัทยาโดยเรือ ในปัจจุบันเป็นวิธีการที่เหมาะสม และประเด็นการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ขนถ่ายขยะตรงตามช่วงเวลาที่ได้แจ้งไว้ต่อชุมชน ประชาชนเห็นด้วยว่าการจัดการขยะในระดับดี แต่ภาพรวมการขนถ่ายและการขนส่ง ประชาชนเห็นด้วยว่าการจัดการขยะอยู่ในระดับพอใช้ ด้านการแปรรูปและนำกลับมาใช้ใหม่ จากการศึกษาพบว่า ประชาชนเห็นด้วยว่าการจัดการขยะอยู่ในระดับพอใช้ด้านการจัดการขั้นสุดท้าย จากการศึกษาพบว่า ประชาชนเห็นด้วยว่าการจัดการขยะอยู่ในระดับพอใช้ และผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการจัดการขยะในชุมชนเกาะล้านพบว่า ระดับการศึกษาต่างกัน การแสดงความคิดเห็นของประชาชนต่อการจัดการขยะไม่แตกต่างกันแต่เพศ อายุ อาชีพ ภูมิสำเนา ระยะเวลาที่อาศัย และสถานภาพทางสังคม การแสดงความคิดเห็นของประชาชนต่อการจัดการขยะแตกต่างกันมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งผู้ศึกษาได้เสนอแนะให้เมืองพัทยาต้องปรับปรุงแนวทาง การจัดการขยะ เช่น ต้องกำหนดนโยบายให้มีการคัดแยกขยะ ตลอดจนประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนและพนักงานในหน่วยงานรับทราบ และถือปฏิบัติต่อไป

อภรณ์ รพีเลิศรังสิมันต์ (2551, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง ความรู้ ทักษะและพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของผู้นำชุมชนในเขตเทศบาลเมืองบ้านไผ่อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น พบว่า ผู้นำชุมชนกลุ่มตัวอย่างที่ได้คัดเลือกแบบเจาะจงได้รับความรู้ความเข้าใจ ในการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับดี ร้อยละ 92.6 มีทัศนคติต่อการจัดการขยะมูลฝอยในเชิงบวก ร้อยละ 95.6 รวมทั้งได้รับสิ่งจูงใจในการจัดการขยะมูลฝอยจากหน่วยงานภาครัฐ ร้อยละ 98.5 ทำให้ผู้นำชุมชนมีพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยอย่างเป็นธรรมชาติ ได้แก่ การลดปริมาณขยะมูลฝอย การคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือน การกำจัดขยะมูลฝอยอย่างเหมาะสม และการรวมกลุ่มกันจัดตั้งตลาดนัดวันศุกร์ไซเคิลเพื่อรับซื้อวัสดุรีไซเคิลจากประชาชนในชุมชน สัปดาห์ละ 1 วัน (วันอาทิตย์) รวมทั้งการทำปุ๋ยหมัก ปุ๋ยน้ำชีวภาพจากขยะเปียก ซึ่งนับว่าเป็นประโยชน์อย่างยิ่งและควรส่งเสริมให้เป็นชุมชนต้นแบบเพื่อขยายผลไปสู่ชุมชนอื่นๆ ต่อไป

นภาพรณัฏ แวงโสธรณ์ (2553, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และการมีส่วนร่วมประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน กับพฤติกรรมการ

จัดการขยะมูลฝอย กรณีศึกษา เทศบาลตำบลบ้านแพ้ว จังหวัดนครพนม ผลการศึกษาพบว่า

1) เพศ อายุ การศึกษาชั้นสูงสุด อาชีพ และรายได้เฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือนไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้การมีส่วนร่วมและพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน ส่วนการเข้ารับการศึกษาฝึกอบรมโครงการธนาคารขยะ มีความสัมพันธ์กับความรู้การมีส่วนร่วม และพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2) ความรู้ด้านการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อย่างไรก็ตามความรู้ด้านการจัดการขยะมูลฝอยไม่มีความสัมพันธ์โดยตรงกับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน แต่เมื่อเพิ่มตัวแปรอิสระการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนเข้าไปในแบบจำลองที่ 2 กลับพบว่าความรู้ด้านการจัดการขยะมูลฝอยมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนซึ่งจะส่งผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

เอกนรินทร์ กลิ่นหอม (2553, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การศึกษาความรู้อัตนคติและพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลจันทน์จ้าว อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย พบว่า ความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอยโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนทัศนคติและพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยโดยรวมอยู่ในระดับดีเมื่อเปรียบเทียบความรู้ ทัศนคติและพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอย พบว่า ผู้ที่มีอายุ การศึกษา อาชีพที่แตกต่างกัน มีความรู้ที่แตกต่างกัน ส่วนเพศและรายได้ที่แตกต่างกันมีความรู้ที่ไม่แตกต่างกัน ผู้ที่มีการศึกษาและรายได้ที่แตกต่างกัน มีทัศนคติที่แตกต่างกัน ส่วนเพศ อายุ และอาชีพที่แตกต่างกัน มีทัศนคติที่ไม่แตกต่างกัน ผู้ที่มีการศึกษาที่แตกต่างกัน มีพฤติกรรมที่ไม่แตกต่างกันหรือการศึกษาความสัมพันธ์พบว่าความรู้และทัศนคติในการจัดการขยะมูลฝอย มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอย

กัญญานัฐ กระทง (2554, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นและพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลป่าแดด อำเภอป่าแดด จังหวัดเชียงราย พบว่า ความคิดเห็นต่อการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนโดยรวมมีการจัดการในระดับมากที่สุด ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านการคัดแยกขยะมูลฝอยและการกำจัด รองลงมา ได้แก่ ด้านการนำกลับมาใช้ใหม่ ส่วนด้าน

ที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านการลดการเกิดขยะมูลฝอย ส่วนพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนโดยรวมมีการจัดการในระดับปานกลาง ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านการลดการเกิดขยะมูลฝอย รองลงมาได้แก่ ด้านการคัดแยกขยะมูลฝอยและการกำจัด ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านการนำกลับมาใช้ใหม่

อัครณัฐ อุ๋นจางวาง (2554, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลสามัคคีพัฒนา อำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร พบว่า การจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนจำแนกตามเพศ มีความคิดเห็นต่อการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน จำแนกตามอายุ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการคัดแยกขยะมูลฝอย ด้านการเก็บรวบรวมขยะมูลฝอยมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านการเก็บขนขยะมูลฝอยและด้านการกำจัดขยะมูลฝอย มีความคิดเห็นแตกต่างกัน จำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวมและรายด้านมีความคิดเห็นแตกต่างกัน จำแนกตามอาชีพโดยรวมมีความคิดเห็นแตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการเก็บรวบรวมขยะมูลฝอย ด้านการเก็บขนขยะมูลฝอยมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านการคัดแยกขยะมูลฝอยและด้านการกำจัดขยะมูลฝอยมีความคิดเห็นแตกต่างกัน ส่วนด้านการคัดแยกขยะมูลฝอยและด้านการกำจัดขยะมูลฝอยมีความคิดเห็นแตกต่างกัน จำแนกตามรายได้ต่อเดือน โดยรวมและรายด้านมีความคิดเห็นแตกต่างกัน จำแนกตามจำนวนสมาชิกในครัวเรือน โดยมีความคิดเห็นแตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านการเก็บรวบรวมขยะมูลฝอย และด้านการเก็บขนขยะมูลฝอยมีความคิดเห็นแตกต่างกัน ส่วนด้านการคัดแยกขยะมูลฝอย และด้านการกำจัดขยะมูลฝอย มีความคิดเห็นแตกต่างกัน

บันเทิง เพียรคำ (2539, บทคัดย่อ) ได้ศึกษารูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตชนบท ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับรูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตชนบทที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ได้แก่ ฐานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือนการแบ่งหน้าที่ในการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือน ความรู้เกี่ยวกับขยะมูลฝอยของครัวเรือนการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับขยะมูลฝอยของครัวเรือน และการรับรู้กฎระเบียบเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อรูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตชนบทที่ระดับนัยสำคัญทาง

สถิติ 0.05 ได้แก่ การแบ่งหน้าที่ในการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือน ความรู้เกี่ยวกับขยะมูลฝอยของครัวเรือน และการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับขยะมูลฝอยของครัวเรือน

เพลงพิน มั่นอยู่ (2540, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดพะเยา ผลการศึกษาพบว่าคณะกรรมการบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมอยู่ในเกณฑ์ปานกลางและพบว่าความรู้เกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมขึ้นอยู่กับตัวแปร ระดับการศึกษา ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่นและการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากวารสาร/นิตยสาร การประชุมในหมู่บ้าน หอกระจายข่าว/โปสเตอร์ เจ้าหน้าที่ของรัฐ และคนในหมู่บ้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนการปฏิบัติเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับดี โดยพบว่าการปฏิบัติเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมขึ้นอยู่กับตัวแปร การรับรู้ข่าวสารจากหนังสือพิมพ์ วารสาร/นิตยสาร และเจ้าหน้าที่ของรัฐอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ประชา คงศรีเจริญ (2548, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการจัดการมูลฝอยในครัวเรือนในเขตเทศบาล ตำบลแม่สาย อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ผลการศึกษาพบว่าด้านการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการจัดการขยะมูลฝอยที่ดี มีการรวบรวมขยะมูลฝอยและการกำจัดขยะมูลฝอยอยู่ในระดับที่ดี ส่วนการจำแนกขยะมูลฝอยและการนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์อยู่ในระดับพอใช้ และกลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนสูง มีความตระหนักรู้ต่อปัญหาขยะมูลฝอย ส่วนปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้

Ayomoh (2007, pp. 108 – 114) ได้ศึกษาการเข้าถึงการจัดการ ผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อม และสุขภาพของการกำจัดขยะมูลฝอยในของเมืองในประเทศกำลังพัฒนา การกำจัดขยะมูลฝอยโดยขาดความรับผิดชอบ ได้สร้างภัยคุกคามที่รุนแรงแก่สิ่งแวดล้อมและสุขภาพ การศึกษานั้นได้เสนอวิธีการใหม่ที่จะจัดการกับปัญหาต่างๆ เหล่านี้ที่ผสมผสานกับทางด้านโครงสร้างร่วมกัน จึงถูกนำมาใช้ในการจัดลำดับก่อนหลังของปัจจัยหลักทางด้านสุขภาพที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ที่สามารถลดลงได้ที่เกิดขึ้นจากการกำจัดขยะมูลฝอยที่ไม่ถูกต้อง รูปแบบการจัดสรรทรัพยากรที่ไม่ยุ่งยาก ได้ถูกนำมาใช้เพียงแน่ใจว่าการจัดสรรทรัพยากรนั้นๆ เป็นไปตามปัจจัยที่ได้รับการจัดลำดับการศึกษาที่ชี้ว่า

การจัดการสุขภาพทางด้านสิ่งแวดล้อมที่เป็นแรงกระแทกจากปัจจัยที่จัดลำดับในทางลบ ผ่านการจัดสรรทรัพยากรที่ได้ผลดีที่สุด

Ahmed and Ali (2004, p.467– 479) ศึกษาเรื่อง ความร่วมมือในการจัดการบริหารเรื่องขยะในประเทศที่กำลังพัฒนา : การเชื่อมโยงทฤษฎีการจัดการตามสภาพจริงที่เกิดขึ้น พบว่าในประเทศที่กำลังพัฒนา ทั้งฝ่ายเอกชน และหน่วยงานราชการ มีการร่วมมือการบริหารจัดการเรื่องขยะมูลฝอยมีการกระตุ้นให้หน่วยงานเอกชนเข้ามาบริหารจัดการ และเชื่อมโยงการประสานงานที่เกี่ยวข้องเพื่อปรับปรุงความมีประสิทธิภาพของงานหลัก และเพิ่มโอกาสใหม่ๆ ในการว่าจ้าง โดยนำทฤษฎีทางด้านสังคมวิทยาเกี่ยวกับการจัดการแบ่งหน้าที่ และระบบราชการต่างๆ ไปมาปรับให้ทำงานร่วมกันได้ในสังคมโลกที่กำลังเปลี่ยนแปลงมีการพึ่งพาอาศัยนักเศรษฐศาสตร์ผู้เชี่ยวชาญมาสร้างความมีประสิทธิภาพ สร้างความน่าเชื่อถือ ผลประโยชน์และการวางแผนระยะยาวให้กับองค์กรรัฐบาล เพื่อสมดุลของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เกิดความสมบูรณ์แบบขจัดการทำงานที่ไร้ประสิทธิภาพ และการทุจริตในระบบราชการ ผู้เขียนเน้นถึงความต้องการในการออกแบบองค์กร การทำงาน และการประชาสัมพันธ์ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

Wong (1979, Abstract) รายงานการเก็บขนขยะมูลฝอยในฮ่องกงไว้ว่า ขยะมูลฝอยจากบ้านเรือนจะถูกรวบรวมและนำมาเก็บรวบรวมไว้ ณ จุดเก็บรวมและเก็บรวบรวมเมื่อนำไปกำจัดโดยใช้รถขนขยะมูลฝอยที่ติดตั้งเครื่องมีอบดและอัดประเภทต่างๆ ซึ่งมีขีดความสามารถในการเก็บขนขยะมูลฝอยได้ตั้งแต่ 1 – 6 ตัน โดยการบริการเก็บขนนั้นไม่คิดค่าใช้จ่ายใดๆ ทั้งสิ้น

จากการศึกษาผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า ความรู้ของประชาชนในการจัดการขยะ ซึ่งประกอบไปด้วย ความหมายและประเภทของขยะ การคัดแยกขยะ ประโยชน์และโทษของขยะ และการกำจัดขยะ มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลในการบริหารจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอพรหมณานิคม จังหวัดสกลนคร ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านกระบวนการให้บริการ 2. ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ 3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในการบริการ